

Upravništvo: Ljubljana, Pucničeva ulica 5.
Telefon 51-22 51-23 51-24
Izdatništvo: Ljubljana, Pucničeva ulica 5 - Telefon 51-23 51-24
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi za Ljubljansko pokrajino pri poštovnem zavodu št. 17.749, in ostale kraje
Italije: Servizio Con Post No 11-3116
IZJAVLJENJE ZASTOPSTVO za oglaševanje iz
Italije in izven Italije
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izjava vsak dan čez ponedeljek
Naročnine mesečno 18.-
in izven Italije: »Ponedeljsko«
izdaje 18.-

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničeva ulica št. 5, telefon
51-22 51-23 51-24

Rokopisi: v uredništvu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attività di artiglieria e reparti esploranti in Tunisia

L'affondamento nell'Atlantico meridionale di un trasporto truppe brasiliano e una motonave americana - I porti di Bougie e Philippeville attaccati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 5 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1014:
In Tunisia vivace attività di artiglieria e di reparti esploranti.
I porti di Bougie e di Philippeville sono stati attaccati da nostri aerei.
Vellivoli nemici lanciavano alcune bombe su Napoli, Salerno e San Vito (Nola) causando lievi danni: 6 morti e dieci feriti a San Vito. Un apparecchio colpito dal tiro della difesa è precipitato al suolo presso Latina (Benevento).

Topniška in izvidniška delavnost v Tunisu

Na južnem Atlantiku potopljeni brazilska prevozna ladja za čete in ameriška motorna ladja - Pristanišči Bougie in Philippeville napadeni

Glavni Stan Italijanskih oboroženih sil je objavil 5. marca naslednje 1014. vojno poročilo:

V Tunisu živahno delovanje topništva in izvidniških oddelkov.

Naša letala so napadla pristanišči Bougie in Philippeville. Sovražna letala so odrgla nekaj bomb na Neapelj, Salerno in San Vito (Nola) ter povzročila lahko škodo; 6 mrtvih in 10 ranjenih v San Vitaliano. Letalo, ki ga je zadel strel obrambe, je treščilo na tla v bližini Latine (Benevento).

Na južnem Atlantiku je naša podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Roberta Rigolija potopila brazilsko prevožno ladjo s četami (7000 ton) in ameriško motorno 12.000 tonsko ladjo.

Dodatek:
Ekspirirali naših lovcev, ki smo ju navedli v prejšnjem poročilu, sta sestrili 3 sovražne letce. Ta bili pod poveljstvom podporočnika Roberto Giuseppe iz Montafie (Asti) in narednika Dott. Ettore iz Cagliarija.

Neznanjene ameriške obljube Alžircem

Tanger, 4. marca. s. V Alžiru se je stal severno-afriški gospodarski svet, da bi rešil vprašanje prehrane civilnega prebivalstva, ki je postalo po izkrcanju Angličanov in Američanov zelo resno. Američani kljub svojim obljubam, da bodo poslali žito za potrebe prebivalstva, še vedno žive od domačih zalog v škodo prebivalstva. Zita ni nobenega v severni Afriki, ker so majhne rezerve že skoraj izčrpane.

Palermski nadškof o angleškem bombardiranju

Rim, 4. marca. s. Kardinal Lavitrano, palermski nadškof, se je razgovarjal z urednikom lista »L'Avvenire« in izjavil, da je prišel za nekaj dni v Rim zaradi zdravljene oči, ker so mu obolele zaradi velikega prahu ob bombardiranju Palerma. Nadškofova palača je neuporabna in vsa poskodovana. Svetovni svet mi, je izjavil nadškof, naj grem prebivat na deželo, toda to sem odločno odklonil. Deklar je moglo, mora pastir ostati pri svoji čredi. Rajši sem se preselil za kakih dvajset dni v Rim in prepustil hišo delavcem. V tako kratkem času ne bodo mogli vsega popraviti, toda zadovoljil se bom, če mi bodo uredili za silo tri ali štiri sobe in tedaj se bom vrnil v Palermo k svojim vernikom, na katere sem ponosen zaradi njih čvrstega in plemenitega zadržanja. Kardinal je izjavil, da je bilo v Palermu ob bombardiranju porušeni zelo mnogo lepih cerkev, ki so spominjale na svet krščanske umetnosti v preteklih stoletjih. Bilo je tudi mnogo žrtev med sestrami sv. Klare in sv. Iva. Na B-ska, ki so z vsemi verniki in vernicami ter vsi stilsko duhovščino s toliko požrtvovalnostjo pomagali ranjenecem tudi med bombardiranjem.

Univerza v Padovi za sirste padlih borcev

Rim, 4. marca. s. Profesor Carlo Anti, rektor univerze v Padovi, je sporočil Duceju, da je univerza v spomin in znak hvalnosti do tistih, ki so služili fašistični Italiji z žrtvovanjem življenja, sklenila ustaližati na 20 letnici pohoda na Rim »Liktorsko nagrado« za svoje dijake, ki so sirste padli za Revolucijo ali sirste skvadristov ali pripadnikov Milice, ki so padli za domovino.

Orožje resnice

Berlin, 4. marca. s. Pod naslovom »Orožje resnice« objavlja »Börsenzeitung« na prvi strani članek svojega dopisnika iz Rima o udeleževanju in ciljih italijanske tiska. Pisec prikazuje zgodovino italijanskega novinarstva in omenja ustanovitev prvega Cavourjevega dnevnika »Il Risorgimento« ter ustanovitev prve velike obveščevalne brzojavne agencije »La Stefani«, ki jo je tudi ustanovil grof Cavour. Pisec poudarja tudi posebno pozornost povojni dobi, ko se je po volji Duceja italijanski tisk močno razvil s spremembami, ki jih je nova fašistična doba zahtevala, in ko se je italijanski tisk novinarstvo po resnosti in dostojnosti dvignilo kakor še nikoli prej ter prevzelo zelo važne naloge v političnem, gospodarskem in kul-

Naročite se na romane Dobre knjige

Nell'Atlantico meridionale un nostro sommergibile, al comando del tenente di vascello Roberto Rigoli, ha affondato un trasporto truppe brasiliano da 7000 tonnellate ed una motonave americana da 12000 tonnellate.

Nota al Bollettino n. 1014:
Le due pattuglie di nostri cacciatori, citate nel Bollettino di ieri per avere abbattuto tre caccia nemici, erano comandate dal sottotenente Roberto Giuseppe da Montafia (Asti) e dal sergente maggiore Dott. Ettore da Cagliari.

turnem življenju naroda. Dopisnik omenja nato naloge italijanske tiska v okviru obširnega in mnogostranskega udeleževanja ministrstva za ljudsko kulturo, kateremu je Duce kot vrhovni vzporejalec vsega narodnega udeleževanja z dekretom dne 24. septembra l. 1936 dal dokončno obliko. Po naštetju vseh večjih in važnejših dnevnikov in njih posebnega lica ter glavnih osebnosti italijanskega novinarstva in italijanskega radia, piše nemški dopisnik o posebnem značaju propagande glasilnišča fašističnega tiska. Duh, ki ga preveva, se lahko na kratko označi z geslom da je resnica najmočnejše orožje. Resnica zahteva odkritost, ki se mora naslanjati trdno na načelo, da mora narod prenesti tudi manj rožnate vesti in trda dejstva. Da se človek prepriča da to načelo brezpogojno obstoj v Italiji, zadošča, če prčita dneva vojna poročila Glavnega stana Italijanskih oboroženih sil, ki zvesta stvarnost, dejstva, nanašajo zmage in ne pr kr vajo izgub in protudarcev, ki so v ostalem neizbežni v vojni tako gigantskega obsega kakršna je sedanja. Kako malo upoštevata tisk in italijanski narod sovražno propagando zaključuje nemški dopisnik kaže, če nč drugega rubrika ki jo dnevno objavljajo vsi listi pod naslovom: »Dokument sovražnikovih bedastosti.«

Prispevek italijanskega kmeta k borbi za zmago

Berlin, 4. marca. s. »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja dopis svojega dopisnika iz Rima z naslovom »Italijanski kmetje«. V članku se poudarja neutrudno delo italijanskega kmečkega prebivalstva, katerega gre zaslugi, da je postalo italijansko poljedelstvo nadvse učinkovito obrambno orožje. Italijanski kmetje so že v zadnjih letih storili velike napore za pospeševanje poljedelske proizvodnje po avtoritativnih načelih Režima. Po zaslugi kmetov in ukrepov pristojnih oblasti italijanski narod lahko z gotovostjo računa na to, kar potrebuje, čeprav se omejuje v prehrani kakor v ostalem vsi boreči se narodi v tej ogromni bitki.

Pisec omenja nato najmoderneše priprave italijanskega poljedelstva, zlasti napredek Italije v motorizaciji na področju poljedelstva. Posebno je treba pohvaliti italijanske kmete zaradi discipline, ki so jo pokazali, in zaradi odredkanj, s katerimi žrtvujejo vse svoje energije poljedelstvu, ki je tesno povezano s prirozišči borbe, čeprav je od njih zelo oddaljeno. To je tem bolj važno, če upoštevamo, da tvorijo Italijanske Oborožene Sile na raznih frontah v glavnem kmetje. Pisec izreka toplo pohvalo ob zaključku tudi italijanskim kmetom, katerih lepa tradicija marljivih delav in plodnih mater borcev se danes zopet potrjuje.

Nova finska vlada

Helsinki, 5. marca. s. Prof. Linkomies, član konservativne stranke, je sestavil novo vlado, ki je danes prevzela svoje posle. Vlada je sestavljena takole:
predsednik vlade Edvin Linkomies, zunanje ministrstvo Emre Ramsay, pravosodje Eskari Lehtonen, notranje zadeve Leo Ehrnrooth, obramba general Karl Wälden, finance Vaeinole Tanner, pomočnik finančnega ministra Tikko Kojnikka, prosveta prof. Kalle Kauppi, kmetijstvo William Kalliokoski, pomočnik kmetijskega ministra prof. Milo Osara, promet in javna dela Tekka Ikonen, trgovina Uno Takki, socialne zadeve Karl Fa. gerholms, prehrana Karl Edlila in pomočnik ministra za prehrano Jalo Aura.
V sedanjih vladah so zastopane vse stranke razen lapstov (finskih agrarcev).

Sestanek turške narodne skupščine

Ankara, 4. marca. s. Velika turška narodna skupščina bo otvorjena 8. marca. Po imenovanju predsedništva bo izvoljen predsednik republike, vlada pa bo odstopila. Pred prvo sejo zbornice bo zborovanje parlamentarne skupnine ljudske stranke.

Zgodovinska obletnica španske falange

Madrid, 5. marca. s. Zgodovinsko obletnico združitev narodno-socialistične akcije in falange v enotno stranko, ki je bila proglašena na kongresu v Valladolidu pod predsedstvom Joseja Antonija Prima de River, Ramira Ledesme, Enesima Rodolfa in Luisa de Alade dne 4. marca 1934, so proslavili v Valladolidu v nazočnosti kmetijskega ministra Miguel Prima de River,

Čiščenje ob Doncu se nadaljuje

Nemške čete so zopet zavzele Lisičansk - Več sovražnikovih skupin uničenih - Izjalovljeni sovjetski napadi ob Kubanu

Zopet 13 sovražnikovih ladij s 97.100 tonami potopljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 5. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:
Močan sovražnik, ki je še z izkoriščanjem ledu poskusil obkoliti severno krilo kubanskega mostišča, je bil v zadnjih dneh razbit in v sodelovanju z letalstvom zasledovan dalje v lagune. Več sto ujetnikov in mnogo plena na orožju in orodju je padlo v naše roke. Sovražnik je imel velike krvave izgube.
Na fronti ob Doncu so bili zopet zavzeti številni kraji med njimi mesto Lisičansk. Zaledje je bilo očiščeno in več razpršenih sovražnih skupin prisiljenih k boju in uničenih.

Južno od Harkova obkoljena 3. sovjetska armija je stisnjena na ozki prostor pred uničenim Tudi večerj so se ponesečili poskusi izpadov.
V nadaljevanju svojih napadov zapadno od Kursa in severozapadno od Orla je utrnel sovražnik zopet naletelje izgube.

V frontnem odseku med Gžatskem in Bismenskim jezerom so se v obrambnem nemu zrušili številni krajevni sulkni in napadi.

Na obeh straneh Stare Ruse je prešel sovražnik po močni topniški pripravi v množičenimi silami in uporabi oklonih sredstev ter bojnih letal k napadu. Po spremembi polnih belih se je posrečilo zopet z našimi sovjetskimi izgubami vse napade odbiti. Letalstvo je imelo pri tem obrambnem uspehu posebne zasluge.
Na tuniškem bojišču je bilo večerj ži-

vahno topniško in izvidniško delovanje. Z napadi v strogolavnih in nizkih poljih so nemške letalske skupine prizadele sovražniku znatne izgube. Oddelci bojnih letal je v pretekli noči napadel pristaniške naprave v Philippevillu. Tri velike transportne ladje so bile težko zadete. Letala so dolge polete so na Atlantiku zažgala tri velike trgovske ladje, ki so običajno močno nagnjene.

Včeraj podnevi je skupina ameriških bombnikov napadla nizozemsko in zapadno nemško ozemlje. Zaradi bombnih zadetkov je imelo prebivalstvo izgube. Ubilih je bilo večje število nizozemskih otrok. Lovci so sestrelili v tej skupini 10 štirimotornih bombnikov. Posamezna britanska letala so metala v pretekli noči bombe na kraje zapadne Nemčije in so izvedla motilne polete nad obalnimi ozemljem Vzhodnega morja. Ena sovražno letalo je bilo sestreljeno.

Nov uspeh nemških podmornic

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 5. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje izredno vojno poročilo:

Nemške podmornice so doslej že v prvih dneh meseca uspele. Na dno morja je bilo poslanih po hudih borbah 13 ladij s skupno 97.100 br. reg. tonami. Dve nadaljnji ladiji sta bili torpedirani.

Uničevanje sovjetske vojske ob Doncu

Berlin, 5. marca. Ako si je ruski glavni stan utvarjal, da si bo obdržal pobudo na južnem delu vzhodne fronte, je ta utvara sedaj dokončno pokopana. Ozemlje na jugu se z vedno večjo naglico spreminja v neizmerna močvirja in deževje je dosti vno izbralo vsako sled kakršne koli priprave na seboj velike povodni. Reke in hudourniki so prestopili svoje bregove ter zalili ozemlje daleč naokoli. Ni verjetno, da bi zopet nastopil mrz, kar pomeni, da se bo zemlja strla šele ob koncu deževne dobe. Do tega časa bo vsako važnejše bojno delovanje nemogoče tako da bo nemške obrambne črte ob Musu in na rbov Doneške kotline lahko dokazale vso svojo učinkovitost.

V tem primeru dala čes izključno za Nemce. S tem se v polni meri potrjuje optimizem nemških vojaških krogov, ki že pripravljajo poročilo in končni obračun o ruski zimski ofenzivi. Sedaj se že lahko reče da so Rusi kljub oseh osti vs tege podjetja, naporem in dočinenim uspehom pred novim polžjem, ki je približno enak položaju pred tem napadom Ruske čete so ostale daleč od svojih važnih ciljev, ki si jih je zastavil njihov operativni načrt. Z drugimi besedami se to pravi, da Rusi ne morejo misliti na nadaljni razvoj vojevanja, kakor so si ga predstavljali, kar ti doseeli niso svojih ciljev. Sedaj bo nekoliko težje ruskemu narodu potegniti vztrajne izgube težko pa bo napadu dorečeti da je treba ponovno slovitih naparav za doseg ciljev, katerih uspešnost si je zamislil sovjetski glavni stan.

Te težave čes razmere, ki onemogočajo operacije na stalinem jugu se že kažejo na polju, kjer se razvija nemška protiofenziva. To delstvo je tem bolj pomembno, ker so v ponovno v rbo prešle čete, ki so že mnogo mesecev preostale v centru. Po logičnem računu ni nihče pričakoval, da bi bile nemške čete po vseh naporih in težkah preteklih bjev in zla ti zaradi posebno težavnega načina bojevanja v Rusiji še snohece tako silovitega sunka toda njihov protinapad se nadaljuje v skoro neverjetnem ritmu. Nemške čete zasledijo krete ter zratno zmanjšujejo uspeh, ki so ga Rusi dosegli nedavno za ceno trilkoh strahovih žrtev. To delstvo bo gotovo priredelo hud udarec onim, ki so med sovjetskimi predramjem proti zapadu govorili o naralnem zljumu nemške vojske in o popolnem iztrošenju borbenege duha pri vojaških Osli.

Razen mnogih drugih krajev so nemške čete zasedle mesto Slavjansk, znano pa je tudi, da so prodrele do srednjega in gornjega teka Donca na fronti široki preko 250 kilometrov v Grc za ofenzivno fronto, ki je seveda izpostavljena večini rovim izrezenjem, vendar Nemci stalno napredujejo v smeri že znanih mostišč na vzhodnem bregu reke. Za temi bojnimi črtami se rimen tega organizirajo vojni divizije, ki jim bo v prihodnjem poletju poverjena nalga da prdno znova proti vzhodu.

Nemški uspeh se odčituje tudi na področju južno od Harkova, kjer je ruska 3. kubanska armija padla v zasedo, ki jo je mojstrsko pripravila nemška vojna taktika. Tretja armija je delovala v zvezi s četo, ki je že skoro popolnoma uničena. Obe sta imeli nalogo da v bjem pohodu dosežeta Dniprovo koleno, toda bili sta ustavljeni. Omenjena oklopna armija je med najboljšimi in največjimi erotami ruske vojske in so jo ruski vojni pročevalci onevali kot neodoljivi udarni instrument. Obkolitev neizmerne množice motornih vozil in mostova je bila dovršena v noči med 2. in 3. marcem. Od tega trenutka dalje sledujejo nemška pehota, topništvo in letal-

ki je zastopal ministra tajnika stranke, ministra za delo Glrona, zastopnikov civilnih in vojaških oblasti, stranknih hierarhij in zastopstev iz vse španije. V gledališču Calderon sta minister za kmetijstvo in delo govorila falangistom, objuajoč spomin na zgodovinski dan ter prikazujoč sedanjost naloge falangizma. Za svoja izvajanja sta žela navlušene manifestacije, ki so se izpremenile v manifestacije španiji in generalu Francu.

stvo v najtesnejšem stiku ter razbijalo po svoji običajni taktiki obkoljevali armado na kščke, ki jih potem post pno uničujejo. Po zdnjih vesteh se to cepljenje nadaljuje z veliko naglico, dočim Rusi brezuspešno poskušajo, da bi na katerikoli točki razbili obkoljevalce s h želznimi obroč. V prihodnjih dneh bo zaloga dosegla svoj vrhunec, sedaj pa se lahko reče, da je tretja armija obsojena da izgine iz spiskov sovjetske vojske.

Dočim se južno od Harkova sovjeteke enote zamaž prazadevajo da bi se osvobodile klešč, ki jih potirajo obrambna bitka zapadno od Kursa in Orla. Tu se napad izmehjavajo s protinapadi brez prestanka. Boji, majo značaj strahovite silovitosti, toda kljub vsemu si sovjetski plaz ne more odpreti pota za nadaljnje predranje. Sovražni uspeh je vsako uro očitnejši in težji in ni daleč čas, ko se bo moral sovjetski v isti stroj popoloma ustaviti. Ta razvoj je vsekakor v zvezi z dogodki na južni fronti in seveda povzroča resno vne. Mirjenje Stalinu. Ruski vrhovni poveljnik bo moral zato znova pritis: ti na svoje zavzevalke, da se vendar še enkrat odščijo in tvorijo drugo fronto v Evropi. To željo razodevajo razne Stalnovje izjave, med katerimi je treba vsekakor omeniti brzojavne četiste Churchilu zaradi zadnjega letalskega napada britanskega letalstva na Berlin. Kd r zna čitati med vrticami, bo razumel, da Stalnova brzojavka ni nič drugega kakor bič s katerim hoče Moskva spraviti angleškega kenta v galop. Stalni prvi v svoji brzojavki da je uničevanje v zažigane dolavskih hiš v Berlinu že v redu, vendar na morajo Angličji storiti več in sicer čim prej, da olašajo Rusiji breme, ki je zopet padlo na njene rame (Pice lo.)

Junaško zad-zanje madžarskega generala

Budimpešta, 4. marca. s. Iz madžarskega v jškega vira poročajo da se je v zadnjih borbah na vzhodni fronti posebno izkazal diviz jekli generala Julij Vargassy, poveljnik nekega madžarskega armadnega zbora, ki je z najhujšimi silami vzdrlžal srđito borbo z neprimerno močnejšimi boljševiškim skupnam ter je z gledno organizacijsko spcs bostjo ustvaril celo novo obrambno črto, ki je zelo dolgo vzdržala d'vje sovražne napade.

Za ohranitev zapadne civilizacije

Born, 4. marca. s. »Corriere del T'eiro« poudarja, da se je tu pa tam vgnezdila boljšešvika nevarnost tudi v slojih švicarskega prebivalstva. Treba se je spomniti, piše list, da v Franciji demokratične in liberalne ustanove niso moge preprečiti vdora komu' zma. Angloško-ameriški zavezništvo množi zmedo in podpira sovjetsko pronicanje zlasti med meščanstvom. Refren da Leninov komunizem ne obstoja več je naiven. Vprašajte prebivalstvo Estonske, Letonske in Litve, ali Leninov duh in »integralen boljševizem« ne živi več. S tega vidika ima vojna samo en pomen. Vedeti je treba, ali se bo Evropa ognila propasti in ali bo še živela naša zapadna civilizacija, kar ti sprito boljševiške nevarnosti gre za življenje ali smrt civilizacije.

Pisec teh navedb je švicarski novinar Gentzon, ki je živel lani v oktobru na Estonskem na področju Dorpara. Bil je tragičen prizor piše Gentzon ko so se Rusi umikali. Bilo je, kakor da bi orkan divjal po vsej deželi. Vse je bilo uničeno in na stotine vasi je bilo popolnoma požganih.

Atene, 4. marca. s. List »Akropolis« piše pod naslovom »Preživeti ali izginiti«, da se nahaja grški narod danes na križišču. V eno smer vodi pot boljševizma, na katero se lahko pride tudi s steez plutokracije. Druga pot pa je pot pošte:osti, vere in narodnosti. List zatrjuje, da bo vsak Grk, ki mu anglosaška propaganda še ni pokvarila krvi al' ga ni omamila boljševiški opij, ubral drugo pot.

Atene, 4. marca. s. Solunski metropolit je govoril po radiu o komunistčni nevarnosti, ki grozi vsej Evropi, in je pozval

S finskega bojišča

Helsinki, 5. marca. s. Poročilo finskega vrhovnega poveljstva javlja o običajnem bojem udeleževanju na vseh kopnih frontah. Preteklo noč so sovjetska letala dvakrat bombardirala Joensuu, škoda je neznatna, ranjena je bila ena civilna oseba.

Letalski napad na London

Berlin, 4. marca. s. Iz pooblaščenega vira poročajo, da so nemška letala preteklo noč silovito napadla vojaške objekte na področju Londona. Močne skupine bojnih letal so v zaporednih valovih odrgle številne rušine bombe velikega in največjega kalibra ter na tisoče zažigalnih bomb, ki so povzročile hudo opustošenje. Druga nemška letala so bombardirala objekte ob južni obali Anglije ter se vrnila neškodovana na svoja oporišča.

Smrtonosna panika v londonskem zaklonišču

Lizbona, 4. marca. s. Angleški minister za notranjo varnost obvešča, da je večerj med letalskim elarmom v Londonu nastala huda nesreča v nekem zaklonišču, v katerem je bilo 108 mrtvih in 60 ranjenih. Nesrečo je povzročila neka ženska z otrokom v naročju, ki ji je spodrsnilo na stopnicah, ki vodijo v zaklonišče, zaradi česar je padlo mnogo drugih oseb, ki so pregazile ljudi, ki s: bili že v zaklonišču.

Visoke izgube anglosaških letal na zapadu

Berlin, 4. marca. s. V prvih dneh meseca marca so imele angleške in ameriške letalske sile, ki operirajo v Evropi, kakor se doznava iz vojaškega vira, hude izgube. Izgubile so ob napadih na nemško ozemlje in v operacijah v Sredozemlju nič manj kot 72 letal. Med temi v štirih dneh uničenimi letali je 38 štirimotornih najnovejšegradnje, kakor bombniki tipa »Boeing B 17«, »Lanchester«, »Halifax« in »Stirling«. Samo ob izgubi teh 38 letal s štirimotorji je bilo izgubljenih 250 članov letalskega osebja sovražnega letalstva.

Berlin, 4. marca. s. Nekaj angleških letal je preteklo noč priletelo nad zapadno Nemčijo in obalna področja. Na nekater krajeh so bile na slepo odvržene rušine in zažigane bombe. Ni poročil, da bi bili zadeti vojaški ali vojnemu gospodarstvu služne objekti. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili več sovražnih letal. Nad Rokavskim prelivom je bilo večerj neznatno letalsko udeleževanje sovražnika.

Berlin, 4. marca. s. Med angleškim letalskim napadom na Nemčijo je blo ponoči sestreljenih 14 angleških letal. Kakor se doznava iz vojaškega vira, je bil bombardiran tudi Hamburg.

Odbit napad ameriških bombnikov

Berlin, 4. marca. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je skušala skupina ameriških bombnikov napasti v popoldanskih urah dne 4. marca zapadno Nemčijo. Protiletalsko topništvo je sovražnika odbilo in razpršilo ob sodelovanju lovskih letal. Sovražniku se je posrečilo odvrči na slepo nekaj rušinskih bomb, ki so povzročile izgube med civilnim prebivalstvom. Selem večmotornih bombnikov je bilo sestreljenih.

Izgube ameriških letal nad zapadnim ozemljem

Berlin, 4. marca. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je število letal, ki jih je ameriško letalstvo izgubilo med terorističnim napadom, izvršenim davi na ozemlje Nizozemske in zapadne Nemčije, zvišalo po zadnjih podatkih na 10 letal. Vsa sestreljena letala so tipa »Boeing B 17«. Na slepo odvržene bombe na nekatera mesta ob nizozemskih obali so zadele v polno dve šol in povzročile smrt 70 otrok. Mnogo žrtev je bilo tudi med prebivalstvom. Objekti vojaške važnosti niso utrpeli nobene škode.

Razstava italijanske knjige v Lizboni

Lizbona, 5. marca. s. Listi javljajo, da se bo predselnik republike general Carmona udeležil otvoritve razstave italijanske knjige dne 17. t. m. v prostorih narodnega gledališča Dona Maria v mestnem središču.

Trgovinski sporazum med Japonsko in Indokino

Tokio, 5. marca. s. Podpisani je bil trgovinski sporazum za izmenjavo blaga med Francosko Indokino in Japonsko. Sporazum ureja izvoz proizvodov v obeh smereh.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

E. Josin:

Stara Ljubljana

XV.

Franc Levec, rojen na Ježici pri Ljubljani leta 1846., se je preselil kot mlad deček k svojemu dedu na Spodnji Rožnik. Obiskoval je ljudsko šolo in gimnazijo v Ljubljani, univerzo pa na Dunaju. L. 1871. je bil suplent za gorizijski gimnazij, nato suplent in profesor na ljubljanski realki od leta 1873.—1901., potem je postal direktor na ljubljanskem učiteljskem letu 1903. delni šolski nadzornik, leta 1913. je dobil naziv in čin dvornega svetnika ter se v pokoj leta 1915. Za njegove velike zasluge za prosveto ga je

občinski svet ljubljanski imenoval za častnega meščana.

Umrli je leta 1917. Levec je bil zelo strog pri učencih v spodnjih razredih, ker je hotel, da se mladina pridno uči, v višjih razredih pa je bil z dijaki zelo prijazen. V svojem življenju je Levec pretrpel hude udarce, ki jih je potrpežljivo prenašal. Umrli mu je prva žena se prav mlada — ter mu zapustila dva mala otroka, sina in hčerko. Sin Vladimir, rojen v Ljubljani leta 1877., je postal odlični pisatelj, zgodovinar, toda umrl je še mlad leta 1904. Hčerka Milena se je poročila z Milanom Pakjom, profesorjem na ljubljanski realki, toda obadva sta mlada umrla. V drugem zakonu je imel Levec tudi več otrok, od katerih sta dva sina padla v prvi svetovni vojni leta 1916. Ni čuda, da je moč krepke narave zaradi hudih udarcev omagal ter, akoravno 71 let star, prerano legel v grob. Želeli bi, da bi Levečeva dela izšla čimprej kot »Zbrani spisi« v posebnih knjigah, ker potem se bo zavedla poznejša generacija, kaj je storil Levec za Slovence.

Prof. Klimenta, rojen v Toplicah na Češkem leta 1851., je poučeval od leta 1877.—1891. matematiko in fiziko ter postal po tem direktor na gimnaziji v Celju. Umrli je v visoki starosti pred tremi leti v Celju.

Viljem Streitmanner, rojen v Althofenu na Ogerskem leta 1851., je poučeval geografijo in zgodovino od leta 1877.—1878. Umrli je po kratki zavrtni bolezni leta 1878. v Ljubljani ter je pokopan na evangelijskem pokopališču.

Dr. Josip Julij Binder, rojen na Dunaju leta 1850., je poučeval nemščino, geografijo in zgodovino od leta 1879.—1918. ter se potem preselil v Nemčijo. Umrli je pred tremi leti na Koroskem, kjer ga je zadela kap pri kopanju v Blaskem jezeru.

Josip Borghi, rojen v Montoni v Istri leta 1846., je poučeval kot suplent, potem pa kot definitivni profesor od leta 1874.—1896. slovenščino, nemščino v spodnjih razredih, italijanščino pa v višjih razredih. Umrli je leta 1896. ter je pokopan v Sessani pri Triesteu. Italijanščino je poučeval prav izborno ter so se njegovi učenci prav dobro naučili tega jezika.

Pomožni učitelji na realki

Dr. Karl Ahn, rojen v Heiligenstadtu v Hesenu (Nemčija) je poučeval italijanščino od 1863.—1871.

Jaka Hafner, rojen leta 1844. v Škofji Loki, je poučeval aritmetiko in slovenščino od 1870.—1879; potem je bil nekaj časa voditelj zasebne Waldherjeve šole in internata; umrl je leta 1890.

Edvard Ohlhofer, rojen na Dunaju 1845, je poučeval italijanščino od 1. 1871.—1875.

Franc Makovec, rojen leta 1847 v Radgoni, je poučeval nemščino in aritmetiko leta 1872. in 1873.

Anton Dergane, rojen v Smihelu na Dolenjskem leta 1843., je poučeval nemščino, slovenščino in naravoslovje leta 1871. in 1872.

Luka Lautar, rojen v Železnikih l. 1846., je poučeval nemščino, slovenščino in aritmetiko leta 1872. in 1873., nato je postal profesor v Mariboru. Lavtar je spisal več aritmetičnih in geometrijskih knjig.

Rajmund Čuček, rojen pri Sv. Antonu na Stajerskem leta 1847; poučeval je od leta 1873.—1875. nemščino in slovenščino, nato postal profesor v Raguzi (Dalmacija).

Ivan Berbuč, rojen v Selu na Primorskem leta 1845., je poučeval leta 1874. in 1875. nemščino in slovenščino ter postal potem profesor na realki v Mitrovici, pozneje pa v Beogradu.

Josip Gruber, rojen v St. Nicolaiu na Tirolskem leta 1846., je poučeval aritmetiko leta 1874.—1876. ter postal profesor v Innsbrucku.

Ivan Wehr, rojen v Waldhofenu l. 1855., je poučeval geometrijo, geom. risanje od 1874.—1876. ter postal profesor na realki v Celovcu.

Konstantin Margoni, rojen v Trentu leta 1851., je poučeval italijanščino in lepopisje leta 185. in 1876., postal nato meščanski in pomožni učitelj na vojni akademiji v Fiume.

Naravoslovec in publicist Cilenšek

Martin Cilenšek, rojen v Dobrevsi na Stajerskem leta 1848., je poučeval l. 1875. in 1876. naravoslovje, postal je potem profesor na gimnaziji v Ptuj, kjer je bil upokojen, umrl je v starosti 90 let v Celju. Cilenšek je bil priznan naravoslovec, pisal je veliko v razne liste, v knjige Mohorjeve družbe in priobčeval tudi razne pripovedke in bajke ter šege našega naroda.

Julij Wallner, rojen v Kašau na Ogerskem leta 1852, je poučeval od leta 1875.—1877. geografijo, zgodovino in nemščino ter postal nato direktor v Iglovu.

Jurij Wehr, rojen v Freisingu na Ba-

varskem leta 1853., je poučeval geom. risanje od leta 1876.—1878. Postal je nato profesor na državni obrtni šoli v Innsbrucku.

Franc Orešec, rojen v št. Petru pri Mariboru leta 1943., je poučeval nemščino in slovenščino od 1876.—1878.; potem je postal učitelj na pripravniški državni gimnaziji v Gorizi. Spominjam se tudi nanj, ker je bil nekaj časa v popoldanskih urah v pisarni Slovenske Maticice kot tajnik.

Ignac Fajdiga, rojen v št. Vidu pri Stični leta 1850., je poučeval aritmetiko leta 1877., potem je postal profesor na gimnaziji v Novem mestu.

Ivan Maurer, rojen v Wetternu na Češkem leta 1850., je poučeval nemščino, geografijo in zgodovino leta 1877.; postal je potem profesor v Feldkirchu.

Adolf Gstriner, rojen v Gradcu l. 1855., je poučeval l. 1878. nemščino, nato postal profesor v Gradcu.

Viktor Schaller, rojen v Briksenu na Tirolskem leta 1855., je poučeval l. 1882. in 1883. geografijo, zgodovino in nemščino.

Direktor Ivo Šubic

Iz Celja je prispela žalostna vest, ki bo bolesto odjeknila povsod, kjer stanujejo Slovenci: kratko poročilo javlja, da je dne 28. II. preminul bivši magistratni direktor Ivo Šubic. Umrli je mož redkih lastnosti in sposobnosti, mož, ki spada med najboljše sinove našega rodu in ki ga bomo težko pogrešali, ker ostane za njim vrzel, ki je ne bo mogoče zlepa izpopolniti. Iz znane slovenske rodbine Šubicev, sin nepozabnega ravnatelja in reformatorja tehnične srednje šole, neka naših znamenitih slikarjev, je prinesel s seboj umetniško nadarjenost in čut za vse lepo. Posvetil se je pa pravniškemu poklicu ter je po svetovni vojni prišel kot mladi upravni uradnik na okrajno glavarstvo v Celje, ki mu je postalo druga domovina. Vzbudivši k malopozornost zaradi svojih sposobnosti in svoje delovitosti ter je bil kmalu naprošen, da je prevzel mesto vodilnega uradnika na celjskem mestnem uradu. Na tem položaju se je naglo povzpela ter postal, razmeroma zelo mlad, magistratni direktor. Preuredil in moderniziral je vso upravno službo na celjskem mestnem uradu in v mestnih podjetjih ter hitro zaslovel kot izvrsten upravni jurist in odlični praktik, ki je znal temeljito pravno znanje in nadarjenost uporabiti v vseh panogah svojega delovanja. V to so ga zlasti usposabljale izredna delavnost in iniciativnost in neumornost v delu. Zluzheval je fin pravni čut z veliko objektivnostjo in prizanesljivostjo. Osebnajštevnost nasproti vsakomur, od najvišjega do najnižjega, njegov sigurni nastop in njegove lepe forme so mu pridobile splošno priljubljenost pri občinstvu kakor pri vseh mu podrejenih uradnikih in širši javnosti.

S strankami je bil vedno ustrežljiv, uradnikom in namenečnim mestnih uradov in mestnih podjetij blag in kolegalen šef. Za reveže, ki so se neprestano zatekali k njemu, je imel plemenito srce ter je pomagal vsakomur, zlasti tudi brezposelnim, do skrajnih mej možnosti. Poleg tega pa smo cenili njegovo veliko izobrazbenost, obširno splošno znanje, razgledanost in načitanost. Bil je človek velike poteze in dobrega srca. Pokojni direktor Šubic ni bil samo eden naših najboljših upravnih jurstov, temveč vsestranski človek, ki se ni zadovoljil z delom v svojem poklicu, v katerem je bil itak že preobremenjen. Njegova ljubezen do lepote, do narave, cvetlic in drevev ga je vodila v Celjsko lepševalno društvo, katero je skupaj z delavnim odborom po svetovni vojni na novo čivil in preobrazil. Vsa leta je bil temu društvu predsednik in duša. Naravnost občudovanja vredno je bilo, kaj je v tem delu krogu napravil iz Celja Stari nasadi so bili opešani in pomlajeni, pcvsed so nastali novi. Po ulicah in cestah so nastali dreveci, po kracni bližini okoli Celja, zlasti tudi po hribih so bile napravljene nove pti, stare pa obnovljene. Mestni park je bil izredno lep ter privlačna točka za vse »zelenike, ki tako radi prihajajo v starinsko mesto ob Savinji. Ustvarjal je tudi mestno vrtinarjo z velikim vrtem. Razširil je delokrog Olepševalnega društva, katero je spremenil v Olepševalno in tujsko prometno društvo. Njegovo delovanje na tem področju je zbudilo toliko

pozornosti, da je bil kmalu poklican v Tujsko prometno zvezo, v kateri je bil eden najbolj pomembnih (dbrnikov in podpredsednik. Tudi tu ga je odlikovala posebna pobudnost in spretno razumevanje nalog ter za naše kraje tako važne ustanove.

Poleg tega je važno sodeloval v Rdečem kržu, kjer je bil za svojo delavnost tudi odlikovan z zlato kclajno.

Obnova znamenitega poslikanega Celjskega stropa v Grofiji Golgotne na aribu sv. Jozefa ter drugih umetnin in starin, na katerih je Celje tako bogato, so priče

Prvi začetki zračne vojne

Splošno je razširjeno mnenje, da je vojna v zraku pridobila najnovejšega časa. Vendar temu ni tako. Vojna te vrste se je začela že pred dobrimi 70 leti in je šla v svet iz Pariza. Če opazujemo pobliže ilustracije vojne iz l. 1870. in tedanje obleganje Pariza po nemški vojski, nam takoj postane jasno, da se je vojna v zraku porajala že tedaj. Že takrat so namreč začeli uporabljati aerostate, balone z gondolami in ni malo slik, ki predstavljajo v takšni gondoli strunnega oficirja, držčega v rokah veliki daljnogled. Če pa začnemo listati po arhivih francoskih dnevnikov iz l. 1783., najdemo, da je neki sodrudiški list »Journal de Paris« predlagal že takrat, naj začne uporabljati aerostate za vojne operacije. Seveda je imel ta predlog takrat samo namen motriti premikanje sovražnika na zemlji. Ampak bodisi kakorkoli, dejstvo je, da so Francozi že v bitki pri Fleurus dne 26. junija 1794 prvič uporabljali opazovalni balon.

Kakšni so bili uspehi tega opazovanja, ne vemo, znano pa je, da je pozneje Napoleon Bonaparte počenjeval vloga aerostata v vojnih operacijah ter se je zaradi tega upiral uporabi tega pripomočka. V vojni l. 1870. so se Francozi zopet zatekli k opazovalnim balonom in so bili z njihovimi uslugami nedvomno zadovoljni. Tudi Nemci so se poslužili te naprave. V Keimorajuju so obrazovali dva vojaška oddelka po 20 mož, katerih vsak je imel na razpolago svoj aerostat. Naloga teh oddelkov je bila opazovanje sovražnih premikov na zemlji. Tako se torej z baloni niso okorščali samo Francozi, ampak tudi Nemci. Vendar e bil ta vojni pripomoček tedaj še na primitivni stopnji. Telefonske žice so rečno ovirale premikovanje balonov, zaradi tega so njih uporabo kmalu opustili.

Prišlo je obleganje Pariza. Nemci so se tedaj zopet spomnili, da bi jim utegnil pomočnik opazovalni balon in so spustili v zrak tri naprave te vrste. Francozi, ki so sprejeli nemško napako, na so začeli vsi besni streljati na balone in so na ta način ovirali njih dviganje v zračne višave.

Narečite se na »Dobro knjigo«

tudi njega, dokler ni sam in neznan umrl da leč od domovine, na potovanju po Ameriki — Velik pisatelj te generacije je Karl Gjellerup (1857—1919), v čigar delu se je naturalizem že razvil, kakor pri našem Cankarju, v novoromantično smer. Gjellerup je naposled popolnoma prelomil s svojim mladostnim vzornikom Brandesom. V njegovih dramatičnih delih je čutili vpliv Schillerja Wagnerja in Swinburna. Bil je velik čustven nemške glase in filozofije; posebej se je ogreval za Schopenhauera, preko katerega se je zblizal z budizmom, o čemer priča njegov nekoč mnogo čitan roman »Ramar Kaman'ita« v katerem nastopa Buddha. V prazničnih delih je preveč čutili prisiljenost načitanosti in učenosti — Poglaviti predstavnik novoromantizma je znameniti lirik Johannes Jorgensen, ki je po dolgi in hudi krizi posnela Hysmansa in postal katoliški konvertit. Znana je njegova ljubezen do Italije zlasti Umbrije in njegov kult sv. Franška Asiškega, kateremu je posvetil iz globokega zajeto biografijo.

Z novim stoletjem se je na Danskem zopet močno uveljavil kmečki sloj, in sicer predvsem maloposelstvi. To se opaja tudi v novem danskem slovstvu, ki začenja vedno bolj gojiti domaćnost čut in poudarjati človekovo večno povezanost z grudo. Posebej so prispevali k temu nekateri pisatelji iz najmanj pomešanih danske pokrajine — iz Jutlanda. Eden najizrazitejših pesnikov — te smeri je Jakob Knudsen (1858—1917), ki je v tujini manj znan, vendar je zelo korenit in v vsakem pogledu karakterističen danski pripovednik. Posebno je zaslovel z romanom »Stari župnik« (1899), dalje z romanom »Linde« in z Luthrovima romanoma »Bojazen« in »Pogum«, ki skušata z vidika znamenitega eksperimentalnega modroslovca Kierkegaarda obdelati življenje in delo slavne reformatorja Zela mnogo je čitan še danes Johannes Vilhelm Jensen, ki je do neke mere, čeprav z novimi izraznimi sredstvi, obnovil naturalističen roman in vnesel vanj med drugim darwinistične poglede na raz-

Postazioni di fotoelettriche in funzione durante un'incursione aerea nemica su territorio metropolitano — Zarometi v obratu med sovražnim poletom nad ozemljem prestolnice

njegove osebne prijetnosti, pozornosti in bezni za lepoto.

Naravno je, da si je pridobil pokojni direktor Šubic širok krog prijateljev, ki so ga cenili zaradi njegovih vrlin in zaradi njegove sečne prijetnosti, pozornosti in ustrežljivosti.

Težko je v teh bežnih vrticah osebnosti in pomen pokojnika primerno in po zaslugah vrednotiti. Naj bi te kratke besede radomestile cvetje katero bi želeli položiti na njegov pivrani grob.

V naših srcih mu ostane svetel in trajen spomin!

poizkusili borbo proti francoskim balonom. Skonstruirali so nekatere vrste protiletalski top, katerega je izgotovil Kruppova tvornica za orožje. Ta top se more smatrati za predhodnika današnjega protiletalskega topništva. Nemški top iz l. 1870 je bil kalibra 37 mm ter so ga prevažali okrog na posebnem vozičku. Ko že govorimo o predhodniku letalskih topov, naj še omenimo, da je nemška vojska razpolagala s prvo protiletalsko baterijo na moterju že l. 1906. Toda naprava je bila tedaj še tako nepopolna, da je bilo mogoče streljati na balone samo podvevi, medtem ko je bilo manevriranje ponoči nemogoče.

Od 64 aerostatov, ki so jih Parižani med obleganjem spustili v zrak, sta dva pristala v Nemčiji, dva sta padla v morje, eden je zasilno pristal na Norveškem, in sicer potem, ko je napravil 1500 km dolgo pot, 56 balonov pa je doseglo svoje cilje ter so pripeljali tja potnike in pošto.

Na dan 6. oktobra 1870. se je skušal notranji minister Gambetta rešiti iz obleganega Pariza s pomočjo aerostata. Malo je manjkalo, da ni prišel v nemško ujetništvo. Balon, s katerim se je vozil, so namreč vetrovi zanesli precej daleč proti pruski straži, toda tamošnji oficir, ki je videl zračno pošast, je bil tako presenečen, da je od začudenja dirjal okrog in razglašal novico. Posadka francoskega aerostata je s tem dobila dovolj časa, da je lahko odvrгла balast in nadaljevala vožnjo. Nemci so sicer streljali v balon, toda izstrelke je zadel ministar Gambetta samo v roko. In kmalu nato je minister dosegel Montdidier, od tam pa se je napotil proti Toursu, kjer je organiziral poslednji francoski odpor proti nemški okupaciji.

Iz Hrvatske

Matica hrvatskih gledaliških prostovoljcev v Zagrebu je letos 1. marca praznovala svojo 20 letnico. V nedeljo je bila v njenih prostorih letnima prislava za najboji krog članstva prijateljev in sodelavcev. Matica prejeva vsak ponedeljek srečo in petek igralski tečaj za 25 gledaliških prostovoljcev. Vrstijo se predavanja in vaje.

Hrvatski državni arhiv se zadnji čas na novo ureja po sodobnih kulturnih p trebah. Sprva je arhiv imel samo 3 uradnike in sluge, zdaj pa je zaposlenih že 15 uradnikov in 5 strežajev.

V spominu Petru Bučariju, hrvatskemu rodoljubu in ljudskemu pastelju, ki je pred 49 leti umrl kot dekan v Dugi Resi, se objavlja hrvatski listi primerne članke. Večin poselstev bo prihodnje leto ob 50 letnici njegove smrti.

Promocija. V soboto so bili v Zagrebu promovirani: Branko Zlender, uradnik OUZD, za doktorja prava, Alma Rudeževa, Gabrijel Sluga, Pavla Sedlačkova. Stojan Pagon in Alojz Rojnik pa za doktorje medicine.

10 milijonov kun za p moč trpečim. — Glavno ravnateljstvo za korporacije in socialno skrbstvo je odobrilo 10 milijonov kun kredita za prvo pomoč onim, ki so morali zapustiti svoje domove pred napadi partizanov. S to vsoto; bodo v glavnem zagotovili hrano in druge potreščine za prizadete.

Gioacchino Forzano

Časopis »Europäische Literatur« piše v februaršem zvezku:

Sele pred dvema, tremi desetletji je svet doživel, da je Italijan — Luigi Pirandello — obvladoval skoraj vse evropske odre. Podoben pojav se zdaj ponavlja s Forzansom. Prvo slavo je Forzano požel v Nemčiji kot Ducejev dramaturg, kot soustvarjalec Mussolinijeve drame »Cavoure«, v kateri je italijanski državni šef posebej poudaril tiste poteze Cavourja kot človeka in zgodovinskega oblikovalca, ki so ga najbolj vzcale s tem genijem predhodnikov in začetnikom pri velikem delu italijanskega zedinjenja. A tudi s samostojnimi deli si je Forzano kaj kmalu ustvaril dober slovo. Njegova veseliga »Sunek vetra« ki so jo v Nemčiji predelali tudi v film, je vzbudila vihar veselosti. Šele nedavno je njegov »Grof de Bréchar« opozoril nase berlinsko občinstvo, ki se zanima za zgodovinske drame.

Vendar pa je še vedno neka stran Forzana neznana — namreč njegovo delo libretista. Ali ste že vedeli, da je Forzano spisal besedilo Puccinieve »Sestre Angelke« in »Gianina Schiava«? Da je Forzano pisec besedila nove Marinuzzijeve opere »Palla de Mozzie«, ob katere žuborečih muzikalnih zvokih poslušalec kaj lahko pozablja pesnika, ki je skromno skrit podpri čar zvokov s smiselno jasnim besedami? Ali ste slutili, da je opera Ernanna Wolf-Ferrarija »Sly« zgrajena na Forzanovem tekstu? Nadalje — ali vam je že znano da si je ta dramatik pridobil velikih zaslug kot režiser milanske Scale in da ima kot generalni ravnatelj filmske družbe »Tirrenia« važno besedo tudi v italijanskem filmskem svetu? Advokata Forzana tudi ne poznate? Iz »Sunke vetra« se res oglaš, medtem ko je častnik Forzano ustanovitelj florentinskega humanističnega lista »Cirano« ravnatelj lista »Giornale Apuano« in nožnejši sodrudiški lista »Nazione« v tujini ne znan. Toliko pa ve zdaj že vsa Evropa, da je Forzano stvarjalo izredno plodoviten in mnogogostanski umetnik, čigar resnozgodovinske, del-

KULTURNI PREGLED

Pogled v dansko slovstvo

Pred izidom slovenskega prevoda Jacobsenovega romana

Roman Jensa Petra Jacobsena »Borba z bogovi«, ki ga je napovedala za bližnje dni »Dobra knjiga«, je stvaritev danskega pisatelja. Danska literatura ni pri nas docela neznana, zlasti odkar jo zastopa v slovenski prevodni književnosti Martin Andersen Nexø, predstavnik sodobne danske socialne pesnitve. Vzlic temu so naši listi in revije le redkokdaj omenjali sorazmerno bogato, razgibano in evropsko pomembno slovensko tvornost tega malega, a zelo razvitega naroda. Morda tedaj ne bo odveč če se v pričakovanju velikega zgodovinskega romana iz danske literature samo bežno in mimogrede ozremo v ta, pri nas tako malo znani kulturni svet.

Sam Jacobsen sodi med tiste pisatelje, ki se se začeli uveljavljati po izgubljeni vojni leta 1864., ko so se močno spreminjali tudi pogoji danskega socialnega življenja. V dansko življenje so prodrla nove struje in težnje. Nastopajoča industrializacija, ki je bila v zvezi z večjim osredotočevanjem zasebnega kapitala v delniških družbah, je prevzela iniciativo. Ob istem času je starokopitnemu kmetstvu kazal nova pota znani prosvetilski organizator novih ljudskih vseučilišč Grundtvig. V teh razmerah je našel rodovna duhovna tla naturalizem, ki je dobil svojega teoretičarja v slovečem kritiku Georgu Brandesu (1842—1927). Pod njegovim vplivom se je razvijala ne le vsa danska literatura, marveč tudi norveška in v znatni meri švedska. Brandesove ideje odkrivalo pri lbeinu, prav kakor pri Lagerlöfu, Strindbergu in Knutu Hamsunu.

Jens Peter Jacobsen (1847—1885) je postal prvi pomembnejši predstavnik severnjskega naturalizma. Zaradi njegovega skrbno opilega sloga so ga mnogi primerjali z mojstrom odlično izbrušene pripovedne besede Flaubert-

tom. Njegovo najznamenitejše delo je poleg zgodovinskega romana »Gospa Marija Grubbe« nekoč mnogo čitana povest »Niels Lyhne«, v kateri se zrcalijo materialistično-svobodni delniška razpoloženja pozitivističnega stolaj. Delo je danes v marsičem že zastarelo, saj je bilo preveč izrazit plod svojega časa in se je premalo dvignilo nad njegove struje in njihove začasne formulacije nekaterih bistveno neresljivi vprašanj. Priznati pa je treba, da ima mnogo lepih z impresionističnim občutjem spisan h strani. Tudi drugi Jacobsenovi romani, med njimi ta, ki ga dobivamo zdaj v slovensčini, razodevajo večšega pisatelja, sloveno močnega v drobnoščah; tu tudi ne čutimo nič kaj dosti pisateljeve svetovnonazorske tendenciosti.

Literarno se pomembnejši, čeprav onkraj danskih mej manj znan je bil Henrik Pontopidan, v katerem je dobil danski naturalizem najzaprtejšo obliko. Roman »Obiljubna dežela« mu je prinesel Nobelovo nagrado. V njem obdeluje z močnimi epičnimi sredstvi Dansko v letih 1877 do 1887 ko so se tudi na kmetih križale med seboj razne struje in povzročale zanimive konflikte mišljenja in vesti. — V letih pred prvo svetovno vojno je bil zlasti v srednjeevropskih deželah zelo znan Hermann Bang (1857—1912) ki si je bil izposodil pri naturalizmu samo formo, v ostalem pa je bil dokaj samosvoji in je s svojim pesimizmom, izvirajočim iz nemirnega srca večnega vagabunda, in zaletavščim v izkušnjah lastnega naroda, nakazoval že nova pota in nove odnose do stvarnosti in družbe. Eden njegovih najboljših romanov spominja na Zolaja, je »Tine«. Najzaprtejši tone pa je ubral Bang v svoji leti 1905 izšli knjigi »Ljudje brez domovine«. To čustvo je preganjalo

Plačajte zaostalo naročnino!

Kronika

* **Spomenik letalcem.** Ministrstvo za letalstvo v Rimu je razpisalo natečaj za spomenik letalcem. Natečaj zahteva, da se predloži skice za spomenik v velikostnem razmerju 1:50, odnosno 1:100.

* **Letalec Ferruccio Giacobelli je padel.** V poletu nad Egejskim morjem je dne 20. januarja padel, kakor beležijo italijanski listi, v izvrševanju svoje dolžnosti Ferruccio Giacobelli.

* **General Hazon poveljnik karabinjerjev.** Te dni je prevzel poveljstvo Kr. karabinjerjev divizijski general Hazon, ki bo na novem službenem mestu nadomestil generala Gambellija, ki je bil povišan v armadnega generala. General Hazon ima za seboj 36 let vojaške službe ter se je udeležil treh vojn: italijansko-turške vojne l. 1911—12; italijansko-avstrijske vojne l. 1915—18 ter italijansko-abesinske vojne v l. 1935—36. General Hazon je odlikovan z brnasto svetinjo in z vojnimi križcem. — Duce je sprejel te dni generala Gambellija, bivšega poveljnika Kr. karabinjerjev ter se mu je zahvalil za delo, ki ga je opravil v prid ustanovi, od katere si je posloval.

* **Plemeniti bar Bance di Napoli.** Generalni ravnatelj Bance di Napoli je obiskal Prefekta ter mu izročil ček za pol milijona lir, katere je dozdaj generalna skupščina zavoda za prebivalstvo, prizadeto po letalskih napadih, Prefekt je denar sprejel za zahvalo ter je takoj določil 100.000 lir za ustanovo, kjer nudijo prvo zatočišče ljudem, ki zaradi letalskih napadov nimajo strehe.

* **Februarski sestanek italijanske akademije.** Kr. Italijanska akademija je imela zadnje dni februarja svoj redni sestanek, na katerem so obravnavali razna znanstvena poročila. Armando Carlini je poročal o grški filozofiji, Amadej Mauri o etruskih oblikah, Apolodoru v Damasku, Emanuel Coaceri o zgodovinski mitologiji, Manfreli Porena pa je govoril o važnosti znanstvenega študija jezika in narave. Quirino Maiurana je končno poročal o Faradayevem fenomenu.

* **Poročna posojila v novembru.** Iz Rima poročajo, da je bilo v lanskem mesecu novembru podeljenih 2.368 poročnih posojil. Posojila so dosegla vsoto 3.467.150 lir.

* **Oratorij, posvečen Michelangelu.** Iz Berna poročajo, da je skladatelj Hans Haug dovršil oratorij za zbor in orkester z naslovom »Michelangelo«. Oratorij po-

veljuje življenje in delo genialnega umetnika. Oratorij se je v nedeljo, 28. februarja prvič izvajal v koncertni dvorani ter mu je prisostvoval predsednik švicarske konfederacije Celio ter opolnomočeni minister Italije v Bernu Tamaro.

* **Smrt odkritelja bacila kuge.** Iz Sagona poročajo, da je te dni umrl v 80. letu dr. Aleksander Yorsin, slavní švicarski bakteriolog, ki je odkril bacil kuge. Yorsin je odkril imenovani bacil leta 1894, med svojim bivanjem v Honkongu. Pozneje je ustanovil Pasteurjev zavod v Nhatrangu, na ozemlju Francoske Indokine ter je postal ravnatelj te ustanove.

* **Tri milijone lir za tehnično šolo.** Nar. sv. Franco Marinotti je pred kratkim posetil tehnično šolo za industrijo v Vittoriju Venetu, katero obiskujejo izključno delavski sinovi, ki se želijo izpopolniti v tehnični stroki. Ob tej priliki je Marinotti sporočil, da je določil tri milijone lir za podporo ustanovi. Tehnična šola se bo Marinottiju za njegov plemeniti dar oddolžila na ta način, da bo privzela Marinottijevo ime za oznako zavoda.

* **Duhovnik razstavlja svoje slike.** V Rimu je bila te dni odprta razstava duhovnika Angela Rescaltija, ki je razstavil že prej v Milanu in tudi nekajkrat v Rimu. Rescaltij je doma iz Cremona ter živi v Rimu, kjer opravlja dušebrižniško službo v neki cerkvi na periferiji.

* **Otrok utonil pred očmi matere.** 4 letni Rihard Mitra iz Brescie se je sprehajal s svojo materjo ob Gardskem jezeru. Nenadoma je izgubila mati sinčka izpred oči. Fantček je stopil na breg jezera, se preglbokoko sklonil, izgubil ravnotežje, padel v vodo in utonil tako rekoč pred očmi matere.

* **Šola za pse vodnike v Italiji.** Tudi Italija ima svojo šolo za pse vodnike slepcev. Šola je v Firenzi pod pokroviteljstvom Piemontske prince, in sicer kot ustanova zveze italijanskih slepcev.

* **Pes je odgriznil deklici ustnico.** 15letna Liana Dorilli iz Piana di Pescaglia blizu Viareggia se je te dni vračala domov. Na poti jo je napadel velik pes, ki jo je podrl na tla ter jo začel besno popadati in ji je naposled odgriznil ustnico. Nesrečno so morali poslati v bolnišnico, verjetno pa je, da bo ostala pohabljenaa vse življenje.

* **Snežni plaz je pokopal dve deklici.** Seestrici Magdalena in Marija Vottero iz Sv. Bernarda v Piemontu sta te dni stopili pred domačo hišo. V trenutku, ko sta deklici prekoračili prag, se je na strehi utrgala več stotov težka plast snega in pokopala deklici pod seboj. Domači, ki so opazili nesrečo, so takoj prihiteli pri reševanju. Na pomoč, Magdaleno so odkopali mrtvo, Marijo pa so rešili življenje.

* **Hotela je rešiti bratca, pa jo je povozila lokomotiva.** Dveletni Mario Tabarini iz Civitavecchie se je igral na železniškem tiru. To je videla njegova 18letna sestra Franciska, ki je v bojazni, da ne bi brat postal žrtev premikajočih se vlakov, planila za neposlušnim malčkom ter ga hotela potegniti vstran. Komaj pa je napravila par korakov, že je pridirjala po tračnicah lokomotiva ter podrla in raztrgala mladenko na kose.

* **Padec z balkona.** 56letni Antonio Bigogno iz Acquia pri Genovi je slišal, da ga klicijo nekdo na ulici. Šel je na balkon in se tako globoko sklonil čez ograjo, da je izgubil ravnotežje. Pri padcu 6 m globoko se je nesrečnik ubil.

* **Srečni dobrotniki so zadeli 1.200.000 lir.** Rimska loterija je izplačala te dni srečnim dobrotnikom nad 1.200.000 lir. Lastnik neke srečke je sam zadel 46.750 lir. Veliko srečo so imeli tudi nekateri loterijski igralci v Torinu in drugih mestih.

* **Brivnice dobe žensko osebje.** V Gorizi se pripravljajo poseben tečaj, ki bo izuril mladenke, stare na 15 let, za postrežbo v brivnicah. Tečaj bo vodil poseben strokovni odbor.

* **Vlak je je povozil.** Dva karabinjerja sta našla vzdolž železniške proge Milano—Bologna blizu Parme truplo mlađe ženske, ki je bilo strahovito razmesarjeno. Preiskava je dognala, da gre za 21letno Aldo Gariboldi iz Parme.

* **Tipizirane nesvilene nogavice.** Ministrstvo za korporacije je določil nove vrste nesvilnenih nogavic za ženske. Določeno je bilo, v kolikšnem obsegu se smejo takšne nogavice izdelovati in po kakšni ceni se smejo prodajati. Do 30. aprila letošnjega leta se smejo nesvilene nogavice še prosto izdelovati in razpečavati.

52. Velik vleče jagnje za hrbet.

»Mladi (volk) je na hrbtu vlekel zadavljeno jagnje; »stari volk mu je vzel jagnje in si ga vrgel čez hrbet.«

Tako naj bi bil napisal L. N. Tolstoj, tisti Tolstoj, ki je opisal lov na volka v Vojni in miru ter lov na berkasine v Ani Karenini tako, kot kaj podobnega nisem zasledil še nikdar nikjer, ki je s tema opisoma dokazal, da pozna lov in lovno divjad do pičice natanko. Pa tudi lovna latinščina to ne more biti in ne bosena, saj je priobčena v obliki živalske povestice! Vse skupaj smatram za infantilno prejšnjo nekoga, ki ne ve, da pes zajca, takisto volk zadavljeno jagnje zagrabí za tobzi za hrbet oziroma za pleča in ga tako nese ali vleče. Takisto: vlečem koga za lase, za ušesa, za roko, konja za grivo. V prvem stavku je sam povedel »le vlekel« kaže na to. Da pa bi katera kol' vival si zadela plen na hrbet tega do zdaj še nikdo nikdar nikjer ni videl!

53. Nekaj se komu utepa; otepam se česa; natepam kaj.

»Vaše zarote se vam bodo še utepale.« Oton Zupančič: Dickens »David Copperfield«. Včasih zagrozimo komu: »Le počakaj, to se ti bo že utepalo.« = opletalo!

»Otepaje se resno vseh resnih opravkov.« Vladimir Levstik: Dostojevski »Bese.« Otepamo se muh, sitnih misli, vsiljivcev itd.

V Beli Krajini deca »natapa sukanec (močnik) in krompir v oblikih vse ob šestnajst.«

Iz vsega tega je jasno, da je stavek Dr. A. Debeljaka v letošnji Vodnikovih priliki »V detinstvu sem kdaj otepal ovenjak« netočen, pa če tudi najde zanj opravilo v Pletersniku, katerega bo treba pač tudi prevejati!

54. Vse ob šestnajst.

»Pa so jeli in pili in se veselili vse ob šestnajst«, tako so nam deci v Beli Kra-

* **Pet let ječe za umor.** Sodišče v Subotici je v ponedeljek izreklo sodbu in stvari Marije Csete, ki je aprila 1941 s sekro ubila svojega 74letnega očeta. Morilko je aretirala bivša jugoslovanska policija, bila pa je ob priključitvi Vojvo-line k Madžarski izpuščena iz zapor. Pred nekaj tedni je prišla proti Mariji Csete ovadba, na podlagi katere je bila izvršena preiskava. Zločinko so aretirali in jo je sodišče obsodilo na pet let ječe.

* **Padec z drugega nadstropja.** 36letna Clotilda Curti je pomivala okna, pri tem pa jo je obšla slabost in je padla iz drugega nadstropja na zemljo. Imela je srečo, kajti zlomila si je le desno v zapestju, drugače pa je ostala nepoškodovana.

* **Vojak je utonil v jezeru.** 20letni Osvaldo Rubinelli iz San Giacomina di Maserana je sedel v čoln, da bi se prepeljal čez Lago Maggiore. Ko je čoln odrinil od brega, se je prekucnil in potniki so padli v vodo. Toda 10 ljudi je z lastno pomočjo doseglo breg, a Rubinelli ni znal plavati in je utonil. Njegova smrt je tem bolj žalostna, ker je mladenič prišel na dopust.

* **Na smrt obsojna mesarja.** Iz Berlina poročajo, da je bil mesar Johan Soell obsojen na smrt zaradi prepovedanega zakola živine. S svojim postopanjem je povzročil prodajo 10.000 kg mesa na črni borzi. Lastnica mesarije, v kateri je Soell izvajal svojo obrt, je bila obsojena na 10 let robije in na 20.000 mark globe. — Mojster Richard Kuhn iz Delitzscheja je skrivaj zaklal 100 svinj, 31 govedi, 155 telet in 48 ovac. Zaradi tolikšnega vojnega zločina je bil pred posebnim sodiščem v Halleu obsojen na smrt in na plačilo 6.000 mark globe, kakor tudi na povračilo škode v znesku 42.000 mark. Smrtna kazen je bila že izvršena.

* **Dekleta rastejo hitreje kakor dečki.** Na Moravskem so zadnji čas izvršili zanimive zdravniške preizkušnje pri 2394 otrokih, v starosti od 10. do 13. leta. Predvsem so ugotavljali, kako otroci rastejo. Izkazalo se je, da dekleta vseh mer hitreje rastejo kakor dečki. Pri primerjavi vseh letnikov so bila dekleta v vseh merah šibkejša od dečkov. Po 10 letih pa deklice ne samo dohitijo dečke v rasti, marveč jih naglo posekajo. Pri dečkih se z nadaljnjo dobo poveča teža života. Pri deklicah pa je razvoj proporcij odločen v času od 11. do 12. leta. Dekliški život je ves ta čas vitkejši in daljši kakor pri dečkih.

IZ LJUBLJANE

u— **Smrt uglednega industrijalca.** V Villa del Nevoso je v visoki starosti 78 let preminil lesni industrijalec g. Josip Samsa. Za njim žalujejo soproga, dve hčerki, dva sina in drugo sorodstvo. Naj v miru počiva! Svojem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Brezen ima rep zaviti,** tako je pred 150 leti prepeval že Valentin Vodnik. Vse, kakor je marec zelo muhav mesec, toda za enkrat nas je presenetil samo s tem, da nam je sredi najlepšega sončnega vremena poslal nekoliko mrzle burje. V četrtek je prepihala Ljubljano in živo srebro se je povzpelo komaj na 7.8 stop C. Na spreho-diši seveda ni bilo tako prijetno kakor prejšnje dni, toda Ljubljancani se nismo pritoževali zaradi vetra, ki nam je osvežil oči, saj nam je sveži hlad v marcu potreben in koristnejši kakor mlačno južno vreme. Noč od četrta na petek je bila prav hladna in zjutraj je padlo živo srebro na — 6,2 stop C, kakor že dolgo ne. Zjutraj so bili jarki in mlakeve zamrznjeni in ko so mestni škropilci čistili ulice, je voda ponekod sproti zamrzovala na tlaku. Nebo je bilo svet sinje in že zgodaj nas je obsevalo sonce. Ker je ozračje mirno, ga bo sonce gotovo spet kmalu ogrelo. Stanje barometra, ki je zelo visoko (rad 776), nam obeta še nadalje lepo vreme.

! **Zalni venci, poročni šopki, aranžmaji in cvetje** »ROZA« cvetličarna

u— **5. javna produkcija šole Glasbene Matice** bo popoldne ob 17. v mali filharmonični dvorani. Spored, ki bi ga lahko navedli pod skupnim naslovom »Rajajmo«, prinaša najrazličnejša dela od klasične do sedanje glasbe, ki jih bodo izvajali gojenci violinskega, klavirskega oddelka in oddelka za flauto. Nastopili bodo naslednji gojenci: klavir: Podvršič Majda, Neuberger Lidija, Meršol Stanislav in Josip, ki igra ta štiričrno, Privšek Joško, Paulin Eva, Škerjanec Beatrice, Korenlin Janez, Geržina Majda, Lukec Zdenka, Jeras Eva, Rupnik Jana, Lehmaner Sonja, Miklavčič Mirjam, Mahnič Vanda, Brich-ta Metka in Bonsack Majda. Iz violinske-

ZAPISKI

Uspehi zagrebških umetnikov v tujini. Ob priliki gostovanja v Rumuniji se je odnotna kritika prav pohvalno izrekla o nekaterih solistih zagrebske Opere, predvsem o Josipu Gostiću, Milu Kogej, Vilmi Nožini in Rudolfu Zupanu. Prva dva sta bila kakor znano, dolga leta člana ljublj. Opere. — Pred dnevi je gostoval v berlinskem gledališču »Deutsches Opernhaus« nadaljnji solist zagrebske Opere, Dragutin Šostark. Ob priliki njegovih nastopov v »Plesu z maskami«, »Trubadurje« in »Traviati« je pisal glasbeni kritik »Völkischer Beobachter« o naravnost senzacijskem uspehu mladega pevca. — Zadnje dni je nastopila v rimski Kralj. Operi kot Gilda v »Rigolettu« hrvatska sopranistka Karla Šlehan in takisto dosegla velik uspeh.

Budak-Rabadanovo »Ogledalce«, ki so ga nedavno vpisovali z močnim uspehom v Sofiji, namerava predstaviti Nemcem dunajski »Deutsches Volkstheater«. Njegov glavni dramaturg in režiser Otto Emmenrich Groh se je pred dnevi mudil v Zagrebu. Ob tej priliki je povedal, da bo priredilo omenjeno dunajsko gledališče v dneh 9. in 11. t. m. serijo Hrvatov posvečenih predstav. Tako bo prvega dne premiera nove drame Minka Jelusića »Samuraj«, druga dne bodo vpisovali Begovicevo igro »Brez tretjega«, 11. marca pa bo premiera Budak-Rabadanovega »Ogledalca«, pri kateri bo prisoten tudi pisec, poslanik dr. Mile Budak.

Fronte tunisino: puntate esplorative di mezzi celeri italiani nel settore occupato dagli americani — S tuniskega bojišča: izvidna akcija italijanskih brzih vozil v odseku, ki ga imajo zasedenega Američani

ga oddelka: Turk Ivo, in Hubad Josip, ki igra vsak samostojno, nato pa skupaj ob spremljevanju ge. Mirce Sancinove, ki spremlja prav tako Koritnik Marjana. Dajle Vatovec Rajko ob spremljevanju ge. Bizjakove in flautist Starešinič ob spremljevanju Horvat Miloše. Ravnateljstvo vabi: starše in prijatelje mladine, da posejijo produkcijo.

u— **Združenje kmetovalcev** opozarja vse one kmetovalce, ki so se prijavili za prehod preko kontrolne črte v svrhu obdelovanja polja, da dvignijo dovoljenja v pisarni Združenja Gospodstva c. 2/I.

u— **Cestna dela.** Z nastopom toplega vremena se je pokazala potreba po ureditvi nekaterih cest in hodnikov za pešce. Zlasti v Kolesarji so bila cestna popravila stevilna. Cestšči Zelene poti in Zelarske ulice so posuli z drobno lomljenim kamenjem. Nadalje so posuli hodnike za pešce v Kolesarji in Kopališki ulici. — Podcestni kanal na Cesti 29. oktobra pri uri se je nekoliko poškodoval. Okvare popravljajo mestni delavci. Delavci mestne občine so večer izprali razne dele mesta, zlasti prostrani Kongresni trg. V mestu skoraj ni več sledu o stegu, le v kaki prav zakotni in netlakovni cesti se ga še nekaj drži za spomin. Lepo urejen in nanovo posut je Hrvatski trg.

u— **Umetnostna razstava akad. slikarja Frana Klemenčiča** v Kosovem salonu v prehodu nebotičnika bo odprta ves mesec. Na ogled je postavil 14 novejših umetnin, ki zgornjo prčajo o visoki zmogljivosti enega izmed mojstrov naše upodabljalne umetnosti.

u— **Podružnica sodjarskega in vrtnarskega društva** v Mostah sporoča vsem članom in interesentom, da bo v nedeljo dne 7. marca t. l. ob 17. uri v Mladinskem domu na Kodeljevem predavanju o gojenju zelenjave.

u— **Vodstvo »Korepetitorija«** vabi starše dijakov srednjih, meščanskih in ljudskih šol, da jih vpišejo k nam, kjer jih dnevno pripravljamo iz vseh predmetov za naslednji dan. Za vsakega vodimo kontrolo o uspehu na šli. Posebni tečaji za privatne in razredne zpite! Honorar zmeren, revnejši popust! Vpísovanje dnevno od 8—12 in 14—16. Korepetitorij, Mestni trg 17/I.

u— **Lep razvoj Parmove ulice.** V zadnjem času se je lepo razvila tudi Parmova ulica (prej Kobariška) za Bežigradom. Na desni strani je bilo zgrajenih nekaj hiš. Dve sta visokopritlični dvonadstropnici s sodobnimi stanovanji. V bližini je tudi nova dvonadstropna vlla. Na levi strani, pri cesti Bežigrad, pa stojita dve veliki tro-nadstropnici. Parmova ulica drži v ravni črti z Vošnjakovo in bo, ko bo odstranjena stara stavba ob prelazu gorenske železnice proge, postala važna vez mestnega sredšča z naglo se razvijajočim delom onstran železniške proge.

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo opravljal od solote ob 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ljubljana, Cesta 29. oktobra 7.

u— **Učite se strojeplaja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni tečaji prčno v ponedeljek 8. marca. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Učnina zmerna. Specialna strojeplajna šola: Naj-

Iz francoske književnosti. Lucien Rebattet, znan kot dolgoletni sodelavec lista »Je suis partout«, je izdal 600 strani obsežno knjigo »Les décombrés« (Podrine), v kateri ostro obračuna z državnim in družbenim sistemom Tretje republike. — Izšlo je v francoski izdaji blosfarsko delo Katarine Kippenberg »Rainer Maria Rilke«. Knjigo je francoska kulturna javnost dobro sprejela, ker je pesnik Rilke v Franciji eno najbolj priljubljenih in znanih imen iz sodobne nemške književnosti.

Stevane javne knjižnice na Danskem. Majhna, a kulturno močno razgibana Danska šteje sedaj 1160 javnih knjižnic. V njih je bilo prejšnje leto v prometu 17 pol milijona knjig. Lansko leto so te knjižnice izposodile dva milijona knjig več kakor l. 1941. Visoki porastek je šel večidel v prid leposlovju.

Posebne knjižne izdaje za vojaštvo. Sprčo velike štednje v papirjem in z drugim materialom so v Nemčiji — kakor je »Jutro« te dni pisalo obširneje v svoji gospodarski rubriki — močno omejili naklado leposlovnih knjig. Da bi mogli kriti knjižne potrebe vojaštva, so odločili krogi primerno razširili in povečali kontingent papirja za tako zvane »Feldausgaben«. V teh izdajah, ki so se uveljavile že v prvi svetovni vojni, bo izšlo okrog 15 milijonov izvodov.

Nova zgodovina nemške umetnosti. Založba Propyläen v Berlinu je izdala Hansa Weigerta »Geschichte der deutschen Kunst«. Nad 500 strani teksta in 428 ilustrativnih strani obsegajoče delo je znailno tudi zaradi tega, ker je Weigert apliciral morda prvič na umetnostno zgodovino nekatere vodilne ideje narodno-socialističnega svetovnega nazora.

Društvo evropskih pisateljev, ki ima sedež v Weimarju in mu je predsednik Hans Carossa, podpredsednik pa Giovanni Papini, namerava ustanoviti svoj odsek tudi v Zagrebu. V odseku naj bi bili organizirani

večja moderna strojeplajna! Raznovrstni stroji. Informacije in prijave dnevno. Zahtevajte brezplačni prospekt: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domo-branska 15.

u— **Opozorjamo na IX. simfonični koncert** našega simfončnega orkestra pod vodstvom dirigenta Draga Marija Šijanica, ki je sestavljen izključno le iz del, ki so jih napisali slavni mojstri v plesnem ritmu. Med drugim bomo slišali na tem koncertu predigro k Straussovi klasični operi »Netopir«, pa tudi znameniti valček iz Straussove opere »Kavalir z rožo«. Zastopani bodo Rossini, Ponchielli in Weber pa tudi Lehar. Iz slovenske glasbe je vzet 8. slovanski ples, ki je najbolj znan in najbolj priljubljen iz celotne zbirke 16. plesov nesmrtnega mojstra. Domača glasba je zastopana z Bernardovim simfoničnim kolom. Koncert bo v ponedeljek 8. t. m. ob pol 19. uri v veliki uniojski dvorani.

u— **Nevesta iz Amerike** je naslov izredno zabavni Janko Mlakarjev komediji, ki jo bodo igrale članice Sindikata hišnih poslov v nedeljo, dne 7. marca ob 5. uri popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22. Poleg tega je še glasbeni program. Vse vabimo, da gotovo pridejo na to prireditve ter naj povabijo tudi prijatelje in znance. Predprodaja vstopnic eno uro pred pričetkom igre v vestibulu pred dvorano. Vabi sindikat hišno-gospodinskih poslov.

Z Gorenjskega

Na vzh. dni fronti so padli Julij Gritzer, Karel Ladstätter, edinec svojih staršev, in Hermann Moritz.

V borbah južno od Toropca je padel 22-letni Hans Steiner iz Beljaka, nad-desetnik v protitankovskem oddelku, poverjenik za Hitlerjevo mladino na Koroskem, študent filozofske fakultete v Inmostu. Okoličkan je bil z železnim križcem. — V Litiji je umrl po daljšem trpljenju upokojeni bančni ravnatelj Pavel Sertič.

Koroški državni namestnik dr. Rainer je objavil naslednji proglas: »Ukrepi za popolno mobilizacijo vseh sil se izvršujejo na soglasno zathvo vsega naroda.« Važno mi je, da se prebivalstvo samo udeležuje izvedbe teh ukrepov, zato pozivam vse pripadnike in pripadnice naroda, da mi pisмено sporočijo želje, pobude in predloge. Ta pisma naj bodo označena z značko »totalna vojna« in poslana na moj naslov. Odredil sem, da se mi ti dopisi takoj predložijo. Pričakujem praktičnih pobud za izvedbo mobilizacije vseh sil, s čimer bo dano jamstvo, da bodo ukrepi državnega vodstva v vsej deželi enakomerni in pravično izvedeni.

Potujoča razstava nemške državne železnice je zdaj namočena v veliki dvorani celovskega kolodvora in je vsakomur na ogled. Te dni si jo je ogledal tudi državni namestnik dr. Rainer, ki ga je sprejel višji inšpektor postajenačelnik Gritsch.

Slike z visokega severa je razstavil preteklo sredo v celovškem umetnostnem domu Werner Berg, ki je lani bival na fronti ob Lednem morju. Berg živi že vrsto let pri Velikovu, kjer kmetuje na Rutarjevem dvorcu.

hrvatski pisatelji. V ta namen pride v Zagreb tajnik teke društva, nemški pisatelj dr. Carl Rothe.

Razstava hrvatske umetnosti v Berlinu, na kateri so zastopana dela najznamenitejših kiparjev in slikarjev z Ivanom Meštrovičem na čelu, je vzbudila že doslej široko odmeve v nemškem tisku, ki prinaša o nji obsežna poročila ter jo označuje za novo umetnostno odkritje.

Knjižlov »El hakime«, ki je bil v slovenskem prevodu razprodan v nekaj tednih, je pravkar izšel v hrvatskem prevodu pri Velzevu v Zagrebu Hrvatska izdaja obsega dve knjigi.

O prvaki nemškega gledališča je izšla pri berlinskem »Deutscher Verlag« knjiga Wolfganga Drewsa »Die Grossen des deutschen Schauspiels«. Istotam je izšla študija Paula Wieglerja o Josefu Kainzu in knjiga Olga Removic-Signorelli o Eleonori Duse.

Tauchtitzove izdaje so se v zadnjem času razširile tudi na francoski jezik. Nedavno je izšla prva knjiga francoskega Tauchtitza (Les Editions Tauchtitz) in sicer s prevodom romana nemškega pisatelja Friedricha Schnacka »Goldgräber in Franken« (Chercheurs d'or en Franconie). V nadaljnjih zvezkih izidejo spisi Edgara Maasa, Petra Stühlena in Lernet-Holenie.

Iz literature o gledališču. Rimske Edizioni Italiane so začele izdajati na pobudo gledališča rimske univerze zbirko spisov, ki naj bi pokazali današnje stanje in sodobne težnje evropskega gledališča. Kot prvi zvezek je izšel spis ruskega gledališčnika Alekseja Talrova »Storia e teoria del Teatro Kammerny di Mosca« opremljen s številnimi ilustracijami, ki kažejo uspehe tega eksperimentalnega gledališča in njegovega vodilnega režiserja Talrova.

Vaše razvedrilo naj bo »Dobra knjiga«

no pa veseli muzi posvečene gledališke igre so po pravici močno priljubljene. In že je njegov sloves prestopil meje naše celine. Šele nedavno je Forzanov »Sunek vetra« dosegel v španskem prevodu in v gledališču argentinskega glavnega mesta ogromen uspeh in silno pohvalno tiska.

Naš jezik

Jezikovna paša

50. Preosnova — presnavljanje ali presnova; fizičen — fizikalen; kemičen — kemijski.

*Preosnova poljedelstva« (Levstik: Ana Karenina) t. j. poljedelstvo na novih osnovah.

»V mojem telesu se po fizičnih, kemičnih in fizikalnih zakonih vrši presnavljanje.« Levstik: Ana Karenina.

Fiz čen = telesen, nasprotje: psihičen = duševn. Fizikalen = po fiziki. Zakoni, po katerih se vrši v nas presnavljanje ali presnova, niso kemični, marveč kemijski — kemična je prvina spojina. Torej: po fizikalnih in kemijskih zakonih!

51. Žival — živád; bitje.

»Človek je družabna živad«. Tako berem na čelu neke povesti.

Stavek je prestava — v grščini se glasi nekako »anthropos zoon politikón« in v latinščini menda »homo animal sociale« Do zdaj smo brali za to v slovenščini: »človek je družabno bitje«.

Živad je liki perjad, zverjad, jelenjad, srnjád, dečád = otročád, svojád, služinčád itd. kolektivna množestvena oznaka, in je čisto nápek lo rabiti pri poedincu. Podobno: človek, volk, vojak, vojska. Pravimo: človek je volk, kakor tudi: ljudje so vojska, nikdar pa ne človek je vojska! Razer tega ima »živád« prenesena vedno prizvol priskutnega. česar v gornjem stavku ni. Čemu torej preko starega dobrega k novemu slabemu!

Metuzalemi in enodnevniki

Človeku gre vsa pravica, da se zanima za starost živali. Čeprav so vzroki za to zanimanje zelo raznovrstni. Kakor človek so namreč tudi živali v borbi za življenje in kakor pri človeku, ne vplivajo na staranje pri živalih samo leta, temveč tudi druge okoliščine.

Najbolj obžalujemo ljudje običajno psa, ki nam je najzvestejši tovariš, češ da ukača »samo« 15 let. Na dejstvo da pes v svojih 15 letih življenja doživi razmeroma prav toliko, kolikor človek v svojih 80 do 100 letih, ne polagamo nobene važnosti. V pogledu dolgega življenja zavzema med živalmi prvo mesto kit ki ukača v gotovih primerih do 300 let, medtem ko znaša starostna meja posruga ali niskega konja 40 let. Odkod te ogromne razlike v starosti pri živih bitjih, ki si niso tako strahno različne v telesnem pogledu?

Kadar ocenjujemo žival po starosti, moramo pomisliti da o letih ki jih posamezne žival ukača, nimamo popolnoma zanesljivih podatkov. Posebno pomanjkljivo je naše znanje o tej stvari pri roparicah ki žive v ujetništvu. Popolnoma drugače življenje kakor v divlini, kjer vlada zakon borbe. Pri opicah ki jih držimo v suženjstvu vidimo, da v kletkah mnogo prej starajo, kakor bi se to zgodilo, če bi bile na svobodi. V ujetništvu doživijo gorila 7 oranžutan, šimpanz in pavijan pa povprečno 18 let.

S tem bi bila starostna meja za opice določena, če ne bi bilo vmes tiste kapucinske opice, ki pravijo o nji, da preživi vse ostale svojega rodu s tem, da ukača celo 41 let.

Tudi pri ribah se moramo zadovoljiti samo s povprečnimi ugotovitvami. Stokovnjaki navajajo, da so prav med ribami glede starosti ogromne razlike. Losos n. pr. ukača največ 4 leta, jegulja živi 9 let medtem ko zagotavlja, da krap lahko doseže 150 let. Ščuka živi do 100 let postrv jih ukača največ 50 let. V pticjem svetu je starost posameznih vrst zelo različna. Jastreba ukača kakor so ugotovili natančno opazovanja lahko 118 let in to v ujetništvu. Pri nekem planinskem orlu so ugotovili da je bil star 102 let. B. je ves čas življenja v človeški oskrbi. Sove živi povprečno poldrugo desetletje o uharici pa se ve, da lahko ukača 70 let. O papagaj pr. povedujejo poznalci čudovitih stvari. V Firenzi je baje živel papaga ki je ukačala 126 let. Pričevci n. pr. škranjec slavec drozgo n. lišček žive povprečno 20 let. Kanarček in vrabec jih tudi ne prekosita. Približno isto velja za golobe in kokoši. Samo grlice žive še enkrat daljše življenje kakor ostale golobne vrste. O noju pri povedujejo da je 20 et škranja neva njegovega življenja. Čanija pa se lahko do neke mere kosa s človekom in doseže starost 60 let. Kukavica ukača lahko 50 let pelikan in galeb

pogineta nekoliko prej, štorljka konča najpogostejše v 30. letu starosti, za laboda pa ni nič čudnega, če ukača 70 let. Neka gos je živel 80 let in so se zelo čudili da je svoje življenje »potegnila« do takšne starosti.

Debelokožci nosijo ime z vse pravico. Slon ukača povprečno 100 let, medtem ko živi konj najlahotnejši med živalmi povprečno 25 let. Skromno starost ukača srna, ki praviloma ne prekoraci 10. leta. Jelen pa živi n. koliko delj kakor srna, namreč do 15 let. D. mače živi n. pr. pes, mačka in koza živijo povprečno 15 let, zver v robstvu pa ukačajo lahko prav lepo starost. Pri levu ni 65 let starosti nič drkega. Najbrže pa v svobodi nikoli ne ukača »te dobe«. Za volka in belega medveda pravijo da ukača, ta največ 30 let, lisica pa živi komaj polovico te dobe.

Kako je pa z žuželkami v tem pogledu? Neke mravlje so opazovali ter dografi, da ima za seboj 15 let življenja. Matica v čebelnjaku živi 3 do 4 leta. Običajna sobna muha živi največ let. Največja razlika pa je med živalskim Metuzalemom kitom, ki lahko ukača 300 let in med muho enodnevnico, ki sicer preživi nekaj let kot ličinka v vodi, potem pa se prelevi in pogine takoj ko jo »solnce« oblije. Za njen razpad pa je to popolnoma dovolj. Narava ne pričakuje od nje ničesar več in jo zaradi tega takoj pogubi.

WILKIE COLLINS

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

Izročila sem bila stricu njegovo pismo, a spominjala sem se le, da je prišlo pismo iz Londona. Prosila sem Benjamina za adresar.

Komaj sem imela knjigo v rokah, sem jela skrbno listati po nji, iskaje pod črko »F« majorjevo ime.

»Benjamin!« sem veselo vzdiknila. »Glej-te, kako čuden slučaj; berite!«

Pogledal je vrstico, ki sem nju jo bila pokazala; majorjev naslov je bil: Vivian Place številka 16 — hiša, iz katere sem videla prihajati svojega moža.

Sedmo poglavje OBISK PRI MAJORJU

»Gotovo slučaj,« je odvrnil Benjamin. Vidi-te torej, da je prav tako naravno, da je vsa ta nahačajoča se v Londonu, o svojega prijatelja, kakor je naravno, da sva se midva na poti domov vozila skozi Vivian Place.«

Ko sem se po kosilu odpravljala domov, se mi je v duši znova oglašil dvom in nemir.

»Obljubite mi, draga moja, da ne boste storili nobenega prenaplajenega koraka,« mi je priporočal Benjamin, ko mi je odpiral vrata.

»Po vašem mnenju bi ravnila prenaplajeno, ako bi poiskala majorja?«

»Da... ako pojdetes sami k njemu. Ne veste, kak človek je ta major. Ne veste, kako bi vas sprejel, dajte, naj vam jaz ugadam pot k njemu; to bo najboljše. Zapuajte mojim skušnjajam.«

Trenutek sem razmišljala. Toda sklenila sem, da storim ta korak na lastno odgovornost, brez ozira na to, kakšen bo uspeh. Objubila sem Benjaminu, da ga bom naslednjega jutra počakala v hotelu, da se znova porazgovoriva o tem, v srcu pa sem že sklenila, da se, ako bo le mogoče, že prej sestanem z majorjem.

Ko sem se vrnila v hotel, sem našla Eustahija, ki me je pričakoval v salonu. Pohitel je k meni, z nekakšnim papirjem v roki.

»Končal sem svoje opravke prej, kakor sem bil upal, Valerija,« je dejal vzradoščen. »So tudi vaši nakupi opravljeni, moja lepa gospa? Boš tudi ti prosta danes?«

Nisem zaupala temu njegovemu izbruhu dobre volje in oprezo sem vprašala: »Kaj razumeš pod tem, 'prosta danes'?«

»Prosta danes, jutri, ta teden, ta mesec, to leto in vse življenje,« je odvrnil in mi položil roko okrog pasu. — »Poglej.«

Pomnil mi je pred oči papir, ki sem mu ga bila videla v roki. Bila je brzojavka, naslovljena na kapitana jahte, v kateri mu je sporočal, da sva sklenila se vrniti ta večer v Ramsgate, da se naslednjega jutra že vkrcava.

»Samo še tebe sem čakal, da odpošljem brzojavko.«

»Bojim se, da mi nocoj ne bo mogoče odpotovati v Ramsgate,« sem odvrnila.

»Zakaj ne?« je na mah izpremenil glas in namrščil obrvi.

Priznam, da mi je nežna kretnja, ko mi je položil roko okrog pasu, nekoliko zrahljala sklep, sestati se z majorjem Fitz-Davidom, toda nenadna izprememba v njegovem glasu mi je povrnila prejšnjo odločnost.

»Ne bi ti rada nasprotovala,« sem dejala, »a nemogoče mi je tako naglo odpotovati, ne ugetem.«

»Zakaj ne?«

Odgovor mi je zletel z jezika, ne da bi bila razmišljala:

»Potrebujem časa, da se navadim na svoje pravo ime.«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

115. Kako se imenuje škofova kapa?
116. Kako imenujejo Francozi kovanec za pet centimov?
117. Koliko metrov ima morska milja?

118. Križanka

Vodoravno: 1. naravna sila, 9. ustnica po francosko (fonetično), 10. možko ime, 11. Ivana (v tuji obliki), 12. prislov, 13. rožnast del prsta, 16. stara ženska (zančljivo), 18. reka (špansko), 20. terišče, 24. evo (rusko), 25. afriška reka.

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12			
13	14	15	16		17		
			18	19			
20	21			22		23	
24				25			

Navpično: 1. živio (po madžarsko), 2. žensko ime, 3. skopljencec, haremski čuvaj, 4. ožina na Malaki, 5. narečna izposojenka

Zamišljeno me je pogledal.

»Kaj hočeš reči s tem?«

»Dobro je, da veš. Mislija sem, da se imenujem gospa Woodville, zdaj pa sem izvedela, da se imenujem gospa Macallan. Ko je zaslisl to ime, je stopil nazaj, kakor da sem mu dala kľofuto in je postal mrtvaško bled, tako da sem se bala, da se bo onesvestil. O moj jezik! Moj jezik! Zakaj nisem mogla molčati?«

»Nisem mislila, da te bom tako ranila Eustahije, sem dejala. «Nisem mislila, kaj govoriš. Odpusti mi, prosim te.«

»In kaj si še odkrila?« je vprašal, vedno bolj čemerem.

»Nič drugega.«

»Nič? ... Ko je ponovil to besedo, si je utrgeno segel z roko na čelo, in kakor da govori samemu sebi, je dejal: »Ničesar, seveda, ker sicer ne bi bila več tu.«

Še vedno me je vprašujoče gledal, nato je dodal:

»Valerija, v moje in v tvoje dobro ne ponavljaj nikomur tega, kar si mi zdajle rekla.«

Omahnili je na stol in umolknil. Vedela sem, da je to svarilo, toda resnično so se me dojmile le besede: »Ničesar, seveda, ker sicer ne bi bila več tu.« Skrivnost, ki bi ovrnila moj povratek z močim, ako bi bila odkrita, je bila torej v zvezi s tem imenom. Eustahij je nekaj časa sedel, ne da bi me pogledal, kakor da je ves zatopljen v lastne misli. Nato je vstal in vzletel klobuk. »Prijatelj, ki mi je dal na razpolago ladjo, je v Londonu,« je dejal. »Mislim, da storim prav, ako ga obvestim, da sva izpremenila načrte.«

Z izrazom vdanosti v svojo zlo usodo je strgal brzojavko in dejal:

»Ti si odločena, da sedaj ne potuješ z menoj in bolje, da se odrečeš najini nameravani vožnji. Ne vem, s čim naj jo nadomestiva. Veš ti?«

»Izberi, kar se ti zdi najbolj prikladno,« sem odgovorila. »Meni je vse vseeno; dokler ne bom deležna tvojega zaupanja, mi je vseeno, ali živim na morju ali na kopnem... nikdar ne bova srečna.«

»Ako bi ti vedela premagovati svojo radovednost, bi bila še lahko srečna,« mi je živahno odvrnil. »Mislim, da se ne oženil z žensko, vzvišeno nad navadnimi slabostmi svojega spola, s pametno žensko, ki se ne bo skušala vmešavati v zadeve svojega moža, kadar se ne tičejo nje.«

»Se mar odkritje, da se moj mož ni poročil z menoj pod svojim pravim rodnim imenom, ne tiče mene? Ne tiče se me, da siliš tvojo mater, ki pravi, da ji je žal tvoje žene? Nimaš prav, da me obtožuješ radovednosti, Eustahij, zato ker ne morem prenesti neznanega položaja, ki si me spravil vanj, položaja, ki izpodkopuje moje srečo in grozi moji bodočnosti. Tvoj kruti molk naju oddaljuje. Zakaj me puščaš v tej negotovosti?«

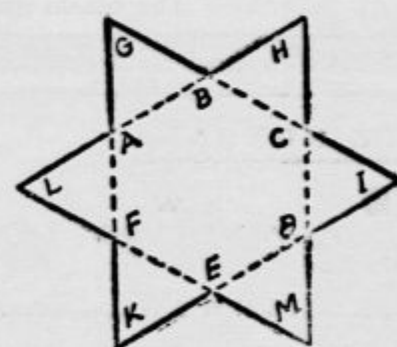
Odgovoril mi je s strogim glasom:

»Ker ti želim dobro.«

Hotela sem molče oditi; stopil je za menoj, položil mi je roko na rame in me prisilil, da sem ga pogledala.

»Dobro me poslušaj,« je izpregovoril. »Ta, kar ti bom zdajle povedal, ti pomeni prvič in zadnjič. Ako bi odkrila to, kar ti hočem zdaj prikriti, bi živela v večnih mukah. Tvoji dnevi bi bili polni groze, tvoje noči polne strašnih sanj, brez mojih krivde, pomni, brez mojih krivde. Vsak dan bi verjela, da imaš vzrok, da mi ne zaupaš. Vsak dan bi tvoj strah rasel in vedno bolj bi mi postajala krivična. Pri moji kršćanski veri, pri mojem poštenju, ako napraviš le še en korak z namenom, da odkriješ tajno, bo tvoja sreča pokopana za vse tvoje življenje.«

Rešitev nalog 4. t. m.:
111. Bertold Schwarz, ki ga po krivici proglašajo za izumitelja smodnika, je živel v 16. stoletju kot menih v Freiburgu v Breisgau.
112. Mati Romula in Rema se je imenovala Rea Silvijs.
113. Kleptomanija je bolezensko nagnjenje do tatvine.
114. Stavbni načrt

Drobne zanimivosti

Vojaška šola služi športnim potrebam. Državna vojaška šola Samur na Lohri, svetovno znana akademija francoske konjenice, je bila po odločbi francoskih oblastev spremenjena v civilno šolo in podrejena generalnemu komisarjatu za mladinsko vzgojo in sport.

Film o življenju izumitelja Diesla. UFA v Berlinu je posnela film, ki predstavlja življenje izumitelja Diesla, zgraditelja znanega motorja na težko olje. Film je režiral Gerhard Lamprecht, glavne vloge pa igrajo Willy Burgel, Josef Sieber in Hilda Weisnerjeva. Besedilo za film je sestavil pisatelj Frank Thies na podlagi biografskih podatkov Eugena Diesla, izumiteljevega sina.

Mešani zakoni na Madžarskem. Budimpeštanski listi objavljajo statistiko o madžarsko-židovskih mešanih zakonih v zadnjih 6 letih. Po zbranih podatkih je bilo v tem razdobju sklenjenih 3396 mešanih zakonov. Leta 1936 je bilo sklenjenih še 725 zakonov, lani pa samo 505. Krščansko-židovski

mešani zakoni v bodoče ne bodo več dovoljeni.

Prva letina nadomestila za gumi v Ameriki. V Zedinjenih državah so pravkar popravili prvo žetev guayule. Dala je 600 ton. Ameriška potreba guayule pa znaša 800.000 ton. Naslednje leto bo površina za setev guayule padeseterojna.

Krava je povrgla trojčke. Na posestvu Klingenstein, čigar lastnik je A. von Carl, je 16. t. m. krava povrgla tri teleta. Mati in vsi trije telčki so zdravi.

Tekoči kovčeg. Na neki postaji pariške podzemne železnice, so bili potniki priča nenavadnemu dogodku. Na peronu je stala dama, poleg sebe pa je imela kovčeg. Ko je privozil vlak, je dama šla v kope, kovčeg pa lepo sam od sebe za njo. Isto se je zgodilo tudi na izstopni postaji. Radovednežen je potnica pojasnila, da je za svojega psa dala napraviti poseben kovčeg, ki nima nia, ker je na metropolitanki prepovedano jemati s seboj pse.

Volčjaki v tundri

Divja lov v tundri — to je snov, ki zanima vsakega nemškega vojaka, čigar noga je prvič stopila na severna tla. Vojak, ki prvič vidi takšen prizor, postane pozoren in meni, da se bo lahko namah sprizjasil s psi, ki opravljajo važno službo v teh krajih. Toda stvar ni tako lahka. Big, vodilni pes, rad renči in, če se pokaže potreba, tudi grize ter dokaže s tem človeku, da z njim ni mogoče mirno sožitje. Sploh bi se lahko reklo o tem volčjakih tundre, da jim je človek mrzek. Udomačiti se dajo le toliko, da so za silo pokorni svojemu vodji, in še njega ubogajo samo zato, ker razpolaga s tisoč trili, katerim se napolni tudi divja pasja narava ukloni. Med takšne trike spada na primer odtegnitev dnevnih porcije mesa, ki je za pse zelo občutljiva, kajti volčjak v tundri, ki vlačijo tovore, je vajen, da mu voditelj postreže vsak dan z dvema kilogramoma konjskega mesa.

Oče Biga, ki mu težko najdemo primeru celo med vrstniki, je bil pravi volk, njegova mati pa je bila psica z Grönlandije. Ta pes ima čisto svojevrstne navade in ne pusti nobenega človeka k sebi. Navarvo je, če se mu približa celo njegov voditelj, kaj še, če mu stopi blizu neznanec! Tedaj začne brustiti zobe, z očmi pa zameži, da človeka kar prevzema strah.

Vendar je ta pasja vprega v tundri nepogrešljiva. Devet psov vleče sani z Bigom na čelu. Polovica psov je volčje krvi, druga polovica ima za prednike polarne pse. Dva najmlajša v vpregi sta še nekakšna vajenca, toda starine, ki so vprežene pred njima, se ne ozirajo nanje. Vlečejo jih za seboj ter silijo, da prav tako urno dirjajo kakor oni, kajti če zaostajajo, jih začne sani, ki so jima tik za stopali, biti po nogah.

Deveterica psov ne pozna nobenega tovarišča. Vsak pes je bitje zase, ki ne privošči svojemu tovarišu najmanjše ugodnosti. Vsaka izmed teh živali prekipava od nevoščljivosti in ponosa. Tako je na primer nemogoče, da bi te živali imele skupno ležišče. Treba jih je spraviti daleč narazen in privezati vsakega k svojemu kolu. Med potikom ne smejo priti drug blizu drugemu, kadar so na poti, pa jima je vseeno, če tudi dve noči zaporedoma ne spijo. Le kadar pridejo na cilj, morajo vsakega od njih vtakniti v ločen pesjak.

Ne Big ne njegovi tovariši ne potrebujejo mnogo prostora. Kadar jih izprežijo, se zde, da so se skrčili vase, tako se stisnejo na najtesnejši prostor. Njih temperament in vztrajnost pa sta naravnost brez primere. Kadar ne počivajo, dirjajo okrog. Hoditi ne znajo. In vseeno jim je, če so sani natovorene ali prazne, če vlečejo ranjenca ali kaj drugega, vedno z enako urnostjo dirjajo po snegu. Tukaj v tundri oskrbujejo prvenstveno prevoze ranjenec, kajti na ta način dosežejo ranjeni vojaki še najprej obvezovališče ali pa lazaret, kjer jim je mogoče nuditi prvo pomoč.

Težko je vodniku, ki ima opraviti s pasjo vprego v tundri. Z bičem in vajeti se pri teh živalih nič ne opravi. Dovolj je, da voditelj zavpije »hi!« In že se pasji trop spusti v dir. Na povelje: »Brrr!« pa se zopet ustavi. Seveda se vsakokrat ne posreči premik ali ustavitve na golo besedo. Posebno težavo ima vodja pasje vpre-

ge, če je treba zaviti na desno ali na levo. To doseže na ta način, da iztegne roko v zaželjeno smer in Big, ki vodi deveterico, takoj potegne kamor je treba. Primeri pa se tudi včasih, da se psi uparajo. Takrat pasji vodja preklinja in včas mora celo oddati strahovalni strel v zrak, da ukroti upornike.

Big in njegovi tovariši so spravili že marsikatero ranjenca na varno. Predir-

Manica:

Navčanec

Kmet in trgovca sedita v gostilni in se glasno razgovarjata. Kmet namreč prodaja trgovcu svojega konja. V kotu za vrati se tišči cigan, ki pazno vleče pogovor na uho. Nato mahoma stopi pred trgovca in mu namigne:

»Gospod, bodite previdni pri tej kupitji! Kmetov konj ima napako.«

»Kakšno neki?« zagrmil užaljen kmet.

»Kakšno — takoj vam povem. Vaš konj je sicer čisto dober žival, ampak — stati ne more na tleh, to je.«

»Cakaj, lažnivost ciganska,« se še bolj razhudel možakar in zgrabi cigana za ovratnik. »Zdaj pa takoj z menoj! Moj hlev je samo nekaj korakov daleč od tod. Na licu mesta bo dokazal svojo nesramno trditve. Le čakaj, vse kosti ti pretrese!«

»Kaj pa, če dokazem, da imam prav,« poizveduje cigan in pokaže bele zobe.

»Mastno večerjo ti kupim,« se odreže kmet. »Alo, kar pojdemo!«

Vsi trije se odpravijo na kmetovo dvorišče. Kmet stopi v hlev in odveže konja. Konjič zarezgeče, steče iz hleva in sredi dvorišča veselo poskoči.

Gospodar nahruli cigana:

»No, kaj pa praviš zdaj, ti zgaga lažniva?«

Cigan se zareži:

»I, kaj naj rečem — samo to, da imam jaz prav. Saj konj res ne stoji na tleh.«

»Kako da ne?« zakrici kmet.

Cigan pokaže konju na noge:

»Konj ne stoji na tleh ampak — na podkval!«

Kmeta mine na mah vsa togota. Namuzne se in plača prekanjencu večerjo.

Leseno pleče

Naslednja zgodba je resnična, zgodila se je v črnem grubnu, recimo pod zelenim hribom.

Prav mrzlo jutro je bilo, ko je klaver Matevžek napadel v Krivčevem svinjaku debelega pujska, ki ga je zredila mati Krivčevka za vse imenitne dni v letu — za vse svete gode. Z razboritimi ščetinam so imeli dosti opravka oče, dvajsetletni sin Jaka in klaver Matevžek. Mati Krivčevka pa je v škafu mešala kri, ki je kar drla iz prašičevega vratu.

Novo zdravljenje infekcijskih bolezni

Nalezljive bolezni navadno prenašajo bakterije. Kadar pride do infekcije, pa ne zavisti to samo od virulence povzročitelja, temveč tudi od učinka, ki ga izkove takšen napad v napadenem organizmu.

V dobi, ko je bakteriologija slavila velike uspehe, so raziskovalci enostransko precejevali povzročitelja bolezni. Pozneje se so stvari obrnile in so zopet precejevali protisile, s katerimi so delovali napadeni organizmi. Danes je medicina v tem pogledu nekoliko izenačena, ker upošteva oba činitelja. Proti bacilom jetike ni nobene absolutne obrambe, če prodre v še tako odporno telo zadostno število bacilov. Imunizacija s pomočjo seruma, kakor se to prakticira pri davici in drugih boleznih, ne zadošča. Poglavito je da se oslabi povzročitelja bolezni. To je nova metoda zdravljenja, o kateri je nedavno predaval prof. Domaghi iz Wuppertala v društvu za pomočevanje znanosti v Dahlemu pri Berlinu.

Najnoveši način zdravljenja infekcijskih bolezni je kemoterapija. Doslej še ni uspelo kemično pripraviti takšnih imunih sred-

stev, kakršna se sama tvorijo v človeškem telesu proti povzročiteljem bolezni. Zato je treba smatrati, da je kemija nalknila medicini velik dar, ko je odkrila drugo pot. Ta pot zasleduje namen, da se povzročitelj, ki je že vdril v človeško telo, degenerira in oslabi. Nove snovi, ki nas podpirajo pri tem postopku so sulfonamidi. Ker ne moremo stopničevati odločnih sil napadenih celic z dovajanjem umetnih snovi, ki se protivijo bolezni po vzorcu umetnih vitaminov, povzročimo s strup, ki so za napadeni organizem neškodljivi, da začne pešati virulenca povzročitelja. Sulfonamidi delujejo na ta način, da krčijo snovi, ki je povzročitelju potrebna za življenje, in prav s tem stopnjujejo naravne obrambne sile v organizmu. Ta igra se v večini primerov nadaljuje do popolnega uničenja povzročitelja bolezni. Na ta način zdravi kemoterapija porodno vročico, angine, vnetja srednjega ušesa, olničnice, vnetja moškega in ženskega kapavico itd. Če pregledamo uspehe medicine v tej vrsti je pač upravičena domneva, da se bo ljudem nekega dne poročila tudi kemoterapija tuberkuloze.

Smešnice

Kaj je glavno

Krotilec divjih zveri je vzel košček sladkorja med ustnice in lev mu je vzel sladkor iz ust, ne da bi ga pri tem ugriznil.

»To znam tudi jaz!« je dejal Janček.

»Verjamem ti, toda brez leva!«

Verjetno

»Koga bodo tukaj pokopali?« vpraša stara ženska majhnega dečka, ki gre za pogrebom.

»Ne vem natanko, vendar pa mislim, da tistega, ki leži v krsti.«

SPORT

Živahno pričakovanje za umetniško razstavo posvečeno sportu

Ena izmed najbolj zanimivih umetniških prireditev, ki bo prirejena v našem mestu, bo brez dvoma prva umetniška razstava, posvečena sportu, za katero je dal pobudo tukajšnji zastopnik KONI-ja v sodelovanju z Zvezo svobodnih poklicev in umetnikov.

Prireditve, ki bo otvorila v Jakopičevem paviljonu dne 12. junija t. l., je vzbudila, kakor je bilo pričakovati, v naprej zelo živahno zanimanje med umetniki naše pokrajine, predvsem zaradi posebnih nalog, ki jih čakajo z vabilom na to razstavo.

Med številnimi umetniki bo ta umetniška revija predvsem pritegnila naše mlado generacijo, ki se bo hotela uveljaviti z vsem navdušenjem v to preizkušnjo, saj je prav ta, čeprav je čisto nova, tako privlačna, da jim bo lahko prinesla mnogo zadovoljstva.

Razstava bo obsegala, kakor smo pisali že sivočasno, dve posebni skupini, in sicer slikarska dela zase, in kiparska zase. V slikarskem delu bodo razstavljena olja, akvareli, tempere, črno-bele r-zbe, lesorezi, ujedanje in grafike, v kiparstvu pa bodisi celotni kipi ali reliefi ali medalje. Vse to se bolj kaže, kako široko polje udejstvovanja bo imel pri tej priliki vsak umetnik, ki se bo lahko čisto podrobno uveljavil v sleherni posebni stroki.

Skorajšnja otvoritev sportnega dela na terenu samih bo lahko nudila umetnikom snovi in navdahnjenja, za katere se morda dozdaj niso zanimali, čeprav je sport prav tako življenjskega pomena za naše civilizirano življenje.

Vsi zainteresirani se s to objavo še enkrat opozarjajo, da je zadnji rok za zaključek prijav določen na dan 30. aprila t. l. in da lahko dobijo tiskovine za prijave, če jih ne nimajo, v tajništvo Zveze svobodnih poklicev in umetnikov v Beethovovi ulici št. 2, vsak delovni dan med 9. in 12. uro.

Španija se spet vrača v stare čase

Daleč je solčna Španija od nas in malo stikov so imeli naši športniki s tem neznanim lepim svetom in njihovimi predstavami na športnih terenih — saj se še jeziki-slovci in zemljepisci strokovnjaki pritožujejo, da si je tako težko zapomniti imena španskih mest in vasi še celo — toda zakaj ne bi enkrat vsaj bežno pogledali tjakaj in objavili nekaj vrstic o b-tju in žitju španske mladine v sportu.

Znano je, da je Španija pred svojo meščansko vojno spadala med najbolj sportne države v Evropi in na svetu sploh. Njeni nogometaši, njeni boksarji, njeni kolesarji in še številni drugi so si pridobili svetovno slavo in ponesli špansko ime po vseh celinah sveta. Po meščanski vojni je sportno življenje prilagoma spet oživel, vsestransko pravo delo v sportu pa se je začelo prav za prav šele v zadnjih nekaj letih. Toda že ta kratka doba je zadostovala, da so španski športniki spet začeli obnavljati staro sportno slavo in da je sport spet zavzel svoje priljubljeno mesto med širokimi plastmi prebivalstva. Španski športni tisk nudi zanimiv vpogled v nenehni razmah tega udejstvovanja, ki ima med južnjaškim ljudstvom Pirenejskega polotoka še posebno ugodno pogoje.

Za največji uspeh svojih športnikov v lanskem sezoni smatrajo Španci neodločni izid, ki ga je sredi Berlina dosegla njihova nogometna reprezentanca v tekmi proti Nemčiji (1 : 1). Druga svetla točka v lanskem sportni kroniki Španije je nastop njihovega tekača Rodrigueza, ki je bil v Milanu prvi v teku na 400 m in slednjič se Španci med lanskimi zmaganci še zmagovito navdušujejo nad senzacionalnim boksarskim dvobojem, ki ga je njihov človek Paco Bueno odločil zase v borbi z najboljšim ita-

lijanskim boksarjem in takratnim evropskim prvakom Luigiem Musino.

Španski listi vedo naštetih še marsikaj drugega iz pestre sportne zgodovine lanske sezone. Tako pravijo med drugim, da so bili najbolj razburilivi trenutki v vsej sezoni v oni finalni pokalni tekmi med moštvi Bilbaa in Barcelone, ki je morala biti podaljšana in je šele v zadnji minuti tega podaljška padel zmagovalni gol za Barcelono. Potem pripovedujejo, da je španski športni svet lani doživel največje razočaranje, ko je čakal na izid boksarskega srečanja iz Pariza med domačinom Ferrerom in Francozom Cerdanom za naslov evropskega prvaka, v katerem je — to smo že pisali takrat — Španec izgubil partijo v rekordno kratkem času in je ves svet ostrmel nad njegovim popolnim polomem.

Najbolj priljubljena sportna panoga v Španiji je še zmerom nogomet, čeprav Španci v mednarodnih odnosih z žogo še niso prišli na tako vidno mesto kakor so bili včas. Toda množični občinstva so pričarale stare čase že številne prvenstvene in pokalne tekme, ki potekajo tamkaj v pravem ozračju vročinskih navijačev za razne tabore. Mimo nogometne igre se zadnji čas naglo širita tudi roketni in hokejski športi.

Krajevno zavzema prvo mesto med pokrajinskimi, ki dajejo dobre sportne rezultate, ki je res tudi oboje državo prvenstvo v petih različnih sportnih panogah, in sicer v nogometu, kosarki, rugbyju, lahki atletiki in hokeju med posamezniki pa ima tudi najmočnejše zastopnike v tenisu, plavanju, b-kstu in waterpolu.

Kakor nekoč slavni Zamorra tako je tudi danes najslavnejši nogometaš Španije vratar Martorello Med kolesarji si je ustvaril velk sloves znani Berendero, ki je bil tudi zmagovalce na vožnji po Španiji, čeprav že ne spada več med najmlajše v svoji stroki. Med atleti je za zdaj najbolj cenjen mladi R. driguez, med boksarji pa velja vse občudovanje Pacu Buenu, ki je — kakor smo že rekli — onkrat položil Italijana Musino in je bil tu in tam že v kombinacijah da bi ga pripustili k oddelitvam za naslov evropskega prvaka v težki kategoriji. Najbolj znani teniški igralci Španije je Charles.

Zenski športni svet se ponaša s tremi »zvezdicami«, in sicer s teniško igralko Chavarri ter plavalčama Bernet in Gomzales. Majhno je to število zares, toda Španke so vse prej, same sportni »tip« ne! — SK Mars Obveščamo vse članke, da bo v nedeljo dne 7. t. m. ob 9.30 članski sestanek v gostilni Pred-vič, Mesarske ceste 4. Za vse aktivne članke je sestanek obvezen. Prinesite s seboj potrebno opremo, ki jo imate doma. — Odbor.

Naročajte romane DK!

Ogromna večina
oglaševalcev
se obrača na
"JUTROV"
OGLASNI
ODDELEK

VSAK
naš naročnik
je zavarovan
ALI
ste poravnali
naročnino?

Umrla nam je naša draga sestra, teta

sestra Karmela Potočnik

bivša prednica šolskih sester v Mariboru

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo ob 15.30 z žal kapele sv. Marije, k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v petek 12. t. m. ob 7. uri v kapeli šolskih sester, Lončarska 2.

Ljubljana, dne 5. marca 1943.

ZALUJOČI SORODNIKI

Dotrpela je naša zlata mama in žena, gospa

Mrak Frančiška roj. Bedenk

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 6. marca t. l. ob 5. uri popoldne izpred farne cerkve sv. Antona na viško pokopališče.

Ljubljana, Kranj, dne 5. marca 1943.

Zalujoče družine: MRAK, PODGORSKI

Roza Kovač roj. Darovec

vdova po višjem sodnem svetniku

Pogreb nepozabnega pokojnika bo dne 4. marca t. l. ob 15. uri iz hiše žalosti, Sukijetova 16, na Smihelsko pokopališče.

Sv. maša se bo brala v farni cerkvi dne 9. marca t. l. ob 8. uri.

Novo mesto, dne 2. marca 1943.

Zalujoči:

MARIJA ŠKERLJ, ROZI ANDRISKA, hčeri in ostalo sorodstvo

FRANCE NOVSAK:

23

Nemir srca

ROMAN

Drugi del
ZETEV
Peto poglavje

Dr. Rudolf Zidarič, cesarsko kraljevi odvetnik, je mrzlega zimskega dne leta tisočdevetstodevetega ukazal kočijažu, naj ustavi pred hišo, kjer je imel znan kipar svojo delavnico. Bila je ena tistih dunajskih ulic, ki so prej spadale v podeželsko mesto, s skromnimi, skoraj zamazanimi pročelji, dve, trinadstropne zgradbe, kjer stanuje revno ljudstvo.

Bil je zavil v debel plašč z ovratnikom iz kožuvin, klobuk si je bil potisnil prav na čelo, da se mu je skoraj dotikal naočnikov. Počasi, nekam utrujeno je stopal iz kočije in malomarno odslavlil kočijaža.

»Pridite ob petih popoldne!«

»Prosim lepo, gospod doktor,« je ponižno odvrnil mož in se spravil na voz.

Dr. Rudolf Zidarič je vrgel površen pogled po ulici in vstopil v neko vežo. Pogledal je na steno, in poiskal kiparjevo ime. Njegova delavnica je bila na dvorišču.

Vstopil je v velik prostor s stekleno streho, poln

nedovršenih kipov in plastik. Kipar, blede mož pri petintridesetih letih, ga je že pričakoval.

»Pozdravljeni, gospod doktor,« ga je nagovoril in pri tem iskal v njegovih očeh odgovora o dobri volji. »Točni ste kakor ura.«

»Odvetnik se je prisiljen osemnast in dejal rezko. »Pripočeli so mi vas in zato sem se odločil, da bom naročil pri vas kip za mojega sina.«

Ozrl se je po delavnici.

»Vidim, da vam dela ravno ne primanjkuje. To me veseli. Umetniki menda ne živijo posebno si-jajno,« je govoril z isto rezkostjo.

»Kar zadeva mene osebno,« je skromno pripomnil kipar, »imam dela celo preveč. Saj sami vidite. Naročila prihajajo vsak dan, tako da niti ne morem vsem ustreči. Sicer pa, dovolite mi vprašanje, ali bom napravil kip po živem vzorcu? Hočem reči, ali boste pripeljali sina?«

Rudolfov obraz je prebledel. Umetnik se je opravičil.

»Gospod doktor, oprostite mi, če sem vprašal preveč! Nisem vedel, da...«

»Ne opravičujte se, dragi gospod,« je otožno povzel odvetnik. »Seveda ne morete vedeti, kako in kaj je z menoj. Prav zato sem sklenil, da vam bom povedal zgodbo o mojem sinu, da boste razumeli, kakšen mora biti kip, ki si ga želim. Če utegnete poslušati, to prav za prav niti ni zgodba o mojem sinu, ampak povest mojega življenja... Mislim, da vas bo lahko zanimala...«

Umetnik je povedel dr. Zidariča k mizi in mu ponudil globok naslanjač. Sam je sedel k njemu. Pri-

žgala sta si cigarete. V veliki delavnici je zavladala tišina, kakor v grobnici. Odvetnik je začel...

Mladi gospod, do tega trenutka ne veste ničesar o meni. Veste le to, da so vas pri meni pripravili ugledni ljudje, in da mi morate napraviti s svojimi rokami umetnino. Vem, kako kot umetnik gledate na vse takšne ljudi, kot sem jaz, ali trgovci, sploh poslovni ljudje. Umetniki na splošno mislijo, da le oni poznajo življenje v potankosti, drugim teh lastnosti ne pripisujejo v posebni meri. Mislim, da je to vaše naziranje zmotno. Če bi bilo po mojem, bi ljudje ne mislili, da samo umetniki doživljajo globoke drame. Prave drame so tiste, ki se vršijo in končujejo brez velikega kričanja, brez superlativov, brez samomorov. Prave drame so nam vedno skrite, nikdar ne pridejo v javnost, ker njihovi junaki navadno živijo svoje udobno meščansko življenje, kar pri okolici vzbuja videz sreče in zadovoljstva.

Če sem si ravno vas izbral, da vam povem svojo zgodbo, vam že vnaprej povem, da se ne bojim vaših nazorov, ki zro zviška na vse tiste ljudi, ki niso umetniki. Vso zgodbo vam bom povedal, ne da bi hotel olepšati samega sebe, saj bi mi to tudi nič ne koristilo. Povedal vam jo bom, zanašajoč se na vašo besedo, da ne bo niti ena črka iz mojega pripovedovanja preokročila tega prostora. Govoril vam bom kot zdravniku o težki bolezni, ki sem jo preživel in ki me muči neprestano ter mi dela življenje pusto in nemirno. Ne dajte se nikdar prevrati videzu. Ta nas slepi, da ne opazimo globine. V življenju pa je že tako, da nas površno gledanje

in površno ravnanje kmalu potegne v prepad. Vsaka napaka se vrača k človeku in vselej privede s seboj še svoje posledice...

Morda se čudite mojim besedam. Povem vam, ker mi morda ne boste verjeli, da nisem bil nikdar v življenju srečen in da sem zdaj, ko imam nekaj imetja, še mnogo bolj nesrečen kot prej, ko nisem še ničesar imel. Tedaj je bila v meni še mladost, sila, od katere sem si nekaj obetal. To napako itak vsi ponavljamo, pa sproti pozabljamo, da leta teko hitreje kot brzi vlak. Malokdo misli na to, da ima leto le tristočetinšestdeset dni in vse življenje je samo malo množenje s temi dnevi. Niti sekund ni veliko, če jih izračunate, pa je v tem všeto vse, kar smo doživeli. Koliko ostane, po vseh teh računih tako imenovane sreče? Zelo, zelo malo, mladi gospod...

Na Dunaj sem prišel ubog in reven leta tisočosemstodevetdesetega. Bilo je jeseni, ko se začenja šolsko leto. Na Kranjskem sem končal gimnazijo in moje znanke so poskrbele za to, da so me spravile na vseučilišče. Bile so navdušene za moje sposobnosti, ki so jim prerokovale velike uspehe.

Če zrem danes nazaj na tista leta, posebno na tisto zadnje leto pred odhodom na Dunaj, in še posebej na zadnje počitnice, ki sem jih doživel v Dolnji vasi na Spodnjem Kranjskem. Vi tistih krajev še niste videli in tudi ne verjamem, da boste kdaj odšli tja. Toda rečem vam, da kaj takega tu ne vidite. Lepote je morda tu več, toda naravne, neprisiljene očarljivosti, ljubeznive preprostosti meščanom primanjkuje.

Mali oglasi

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. — 30. za drž. in prov. takse — 50. za dajanje naslova ali šifro L. 2. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. — Za ščititve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L. 1. — Za vse druge oglase L. — 60 za besedo, za drž. in prov. takse L. — 50. za dajanje naslova ali šifro L. 2. — Najmanjši iznos za te oglase je L. 10. —

Hišni posli
dobijo službo

Postrežnico
pridno, čisto, sprejem od 8. do 3. ure popoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3626-1a

Služkinjo
za vsa hišna dela, škem, Gostilna Kavčič, Gosp. svetila 180. 3609-1a

Sobarico
sprejme takoj Restavracija Kufjež, Florjanska ulica. Zglašiti se od 12 do 14. ure. 3592-12

Zasluzek

Sadnih dreves.
vrtno-eksp. vrste, le, potično grmičje itd. ne kaj prodam na šentja-kobkem in Vodnikovem trgu. Na domu obrezu-lem in urejajem vrtove. Za šiška 40 (pod hr-bom). 3606-3

Pouk

Instruktor
instruira z uspehom ni-žešolca. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3586-4

Opremljeno sobo
oddam brezplačno dobre-mu instruktorju. Drugo po dogovoru. Krekova ul. 15. Vodmat. 3618-14

IMPIEGATA pratica tutt-lavori ufficio offresi. Scri-vere
Cassetta 11737 Z. Unione Publicità — Trieste J 238 I

DIFFERENZIALE (ponte-completo di ruote) mar-ca Magirus m. 40 vende-si. Scrivere
Unione Publicità Italiana Cassetta F 7368 Fiume J-239 I

Vajenci (ke)

Vajenko
sprejme takoj modistka Šinkovec Justa. Praža kova 8/I. 3562-44

Vajenko
sprejem Stegnar Ivan-ka, modistka, Strtarjeva ul. 9. 3571-44

Vajenka
ve sprejme takoj. M. Podkrajšek, Sv. Petra c. 12. 3647-44

Potniki

Akviziterje (ke)
podjetne, sčemo za pro-dajo knjig za takoj. Za-željen tudi prodajalci z-večjih krajev pokrajine. Ponudbe na ogl. odd. Ju-tra pod »Stalen zaslu-žek«. 3655-3

Prodaj

Brezove metle
dobite pri Gospodarski zvezi Bleiweisova c. 29. 3566-6

Potni kovčeg
usnjen in olinato, siko. prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3641-6

Jedilni pribor
srebrn, ugodno prodam. Vodnikov trg 4/I. 3610-6

URADNICA zmožna vseh-pisarn. del, sčemo služ-bo. Pusti
Publicità — Trieste J 238 I

Sportno obleko

rtavo, moško dolgo, 9 m kotenine, 5 m za kapne, elektr. likalnik in rezo-ter nekaj posteljnine, prodam. Ogled od 12. do 2. ure. Saharov Kostja, Florjanska 10/I. 3615-6

Apto, moto

Motorno kolo
skoraj novo, 350 ccm, najboljša znamka, z no-vim gumom za 9500 Lir. napredaj Gasogeno Mer-kur. Puharjeva 6. 3643-10

Pohištvo

Opremo za samsko sobo
kavč, postelja, omara, id-za zelo nizko ceno na-prodaj. Mehanična de-lavnica Šušteršič, Bleiweisova 13 (F. govec, levo dvorišče). 3644-12

Kupim

Lahek voz
na vzmeti (koleselj, ba-gri event. odprta kočija) nov ali rabljen, se kupi, ravnanje se kupi, ena pišta za komat. Ponu-dbe na ogl. odd. Jutra pod »Lahek voz«. 3589-7

Kovčeg,
termo steklenico, deko (plahito) ter rabljen otroški vozček (lahko pokvarjen) kupim. Po-nudbe na ogl. odd. Ju-tra pod »Nujno«. 3593-7

Kapital

Posojilo
za kratko dobo, sčemo Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sgurno«. 3602-16

Posest

Parcele
še od 23.000 Lir proda real. pisarna Pristavec Franjo, Ljubljana, Ce-sta Arele Rea št. 3 (bivša Gospodarska ce-sta). J.235-M.20

Hišo ali vilo
v Ljubljani, brez pose-dovalca, kupm. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »500.000«. 3652-20

Sobe išče

Prazno sobo
v središču mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cen-ter«. 3645-23a

Izgubljeno

Listnica
z nujnimi dokumenti in nekaj denarja se je izgubila od glavnega kolo-dvoja po cesti Viktorja Emanuela do ure na Tr-žaški cesti. Prosim, da se vrne proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 3642-28

Črn silast kep
sem izgubila v tramva-ju od Sv. Križa do ma-gistrata. Najditeja se naproša, naj ga odda proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 3621-28

Razno

Razne usluge, infor-macije vseh vrst, prevode, prošnje in vloge v italijanski, razmnoževanja izvršuje

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

Zivali

Zajklo z mladitci
prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3598-27

Pridelki

Seno in slamo
kupi Gospodarska zve-za Ljubljana, Bleiwei-sova c. 29. 3607-33

Korenje,
razeno kolerabo in kr-milno peso prodaja od peška dalje t. j. Od 5. t. m. Gospodarska zveza v svojih skladiščih v Maistrovi ulici št. 10. 3568-33

Slame

dobimo prihodnje dni nekaj vagonov. Inter-sente prosimo, da se oglašijo. — Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova št. 29. 3627-33

Razno

Razne usluge, infor-macije vseh vrst, prevode, prošnje in vloge v italijanski, razmnoževanja izvršuje

»SERVIS BIRO«, Sv. Petra cesta 29.

Ivo Šubic

bivši magistratni direktor

dne 28. februarja t. l. v Celju preminul.

Spominu nepozabnega pokojnika se oddolžimo s sv. mašo zadušnico dne 8. marca t. l. ob 8. uri v frančiškanski cerkvi.

Ljubljana, dne 4. marca 1943.

ERNA, soproga; ERNA in MARIO, otroka;

Dr. MILAN, ing. arch. VLADIMIR, ing. STANKO,

prof. MIRKO ŠUBIC, bratje — in ostalo sorodstvo

JOSIP SAMSA

INDUSTRIJALEC

je preminul.

Rodbina SAMSA sporoča to tužno

vest prav vsem sorodnikom

in znanec.

Villa del Nevoso, Ljubljana, Abbazia,

Litija, Gorizia na dan 3. marca 1943.